

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

ՈՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ Վ. ՄՈՆԹԵԱՅ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

ԵԳՈՒԱՐԴ Վ. ՀԻՒՐՄԻՒՉ

ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՇԻՐԱԿԱՅ

ՎԵՆԵՏԻԿ

ԱՆԻ ՄԻԹԱՐԵԱՆՅ

—
1873

85
—
Մ-88

31 MAY 2008
19 NOV 2010

Ջ-87
ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻԻՆ Վ. ՄՈՆԹԵԱՅ

ՅԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

BOOKS YAM F.E.
BROS. VON 201

88 8

ՈՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ Վ. ՄՈՆԹԵԱՅ.

ՅԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

ԵԳՈՒԱՐԳ Վ. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

ԱՐԿԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՇԻՐԱԿԱՅ

ՈՒՇՇ

ՎԵՆԵՏԻԱ

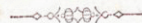
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

1873

ՆԱԽ ԱԴԲՈՒԹԻՒՆ

Վէպը ողբերգութեանս 'ի Պաւսանեայ առեալ են, 'ի պատմութենէն մեռնիացւոյ: Զեղեռն, յոր փառամոլութիւն և զայրոյթ մղեցին զԱրիստոգեմոս պանանէլ զգուսարիւր, յար և նման մանրապատում առնէ նա ինքն 'ի չորրորդումն տեսլան առաջնոյ հանգիսի ողբերգութեանս: Յնուրիցն երեւոյթ, խղճի մտացն տազնապ՝ որ մինչ 'ի վախճան կենացն կեղեքէ զսիրտ զիւցաղինն մեղապարտի, և յուսահատութիւն՝ որ ածէ զնա 'ի մահ զշիրմաւ սպանեւոյն, այսոքիկ ևս 'ի պատմութենէ Պաւսանեայ անտի են: Այլն ամենայն ստեղծականք 'ի քերթողէն:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

ՀԱՆԴԻՍ ԱՌԱՋԻՆ

ՏԵՍԻԼ Ա.

ԼԻԻՍԱՆԳՐ, ՊԱԼԱՄԵՂ

ԼԻԻՍԱՆԳՐ

Աստ՝ Պալամեղէս, 'ի յոստան այս 'ի Մեռնս
Հրեշտակ խաղաղութեան առաքէ զիս Բազարտա .
Բազարտա խոնջ է 'ի մարտէ, ծանրաբեռնին ամօթով
ի ճակատոս մեր գափնիք [ծացեալք յարին համազգեաց .
Քինու յաղթեաց դուծ, զօրացան միտք եւ ցուցին խօլութիւն
ի նախճիրս արեան միմեանց առնել զերկիր անմարդի
Առ 'ի լայնել ըզսահմանս ազահակամ նախանձու :
Եւ զի ոսոխն ինքնին կանխէ խաղաղութեան 'ի խընդիր ,
Ծնորհէ ըզգօնն Բազարտա զայն , շնորհէ յօժար . եւ ածեմ
Ոչ զայն միայն , այլ եւ ըզգարձ՝ այց 'ի մերոց անտի աստ
ի գերութեան կան , մանաւանդ քեզ բարեկամ սիրելի ,
Որ այս երբեակ լինուն արդ ամբ՝ զի 'ի պարիսպս յայտոսիկ
Հիւժիս անխառնակ փառաւորեալդ գերի ,
Բաղձացեալ 'ի քոյոցդ եւ 'ի քոյոց ողբացեալ :

ՊԱԼԱՄԵՂ

Բերկրիմ Լիսանդր 'ի տեսանել ըզքեզ դարձեալ , բերկրիմ յոյժ .
Եւ սիրելի է ինձ քեւ զազատութիւն ըստանալ ,
Դառնալ 'ի գերկս ազգականաց եւ վայելել վերլստին
ի լայն արփենի հայրենական ծովափանց :
Այլ չէր մարթ պահել բաղդին քաղցր ինձ քան զայս գերութիւն :
Ձէ ինչ զանխուլ 'ի քէն զի զուտոր Տալթ իրեայ կէսիրս

ԱՆՉԻՆՔ

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ արքայ մեռնացուց :
ԿԵՍԻՐԱ զուտար Արխատգեմի անճանօթ :
ԿՈՆԻՊՊՈՍ մտերիմ Արխատգեմի :
ԼԻԻՍԱՆԳՐ հրեշտակ Ապարտայ :
ՊԱԼԱՄԵՂ գերի Ապարտայի :
ԵԻՄԷՈՍ զօրապար մեռնացի գերի 'ի Ապարտա :

Տեսարանն է 'ի Մեռնս :

Արաճ արբունի , ե 'ի խորս անդ շիրիմ :

Օրհորդըն չքնաղ գերի կայ աստ . եւ գիտեա
Ձե կեսիրայ վեհ կերպարան , քաղցր եղանակ , խօսք համեա
Առաջի թագաւորին այնպէս եղէն սիրելի ,
Ձի ոչ երբէք Արիստոգեմ՝ ետ արկանել ըզնովաւ
Կապանքս գերութեան , այլ մանաւանդ պարգեւօք
Եւեց ըզնա , եւ ինձ եթող չըրջել արձակ ըստ հաճոյս
Ի շնորհս օրհորդին ընդ ապարանս արքունի ,
Որպէս քեզէն իսկ տեսանես :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Ապա սիրէ զնա արքայ :

ՊԱՆԱՄԵԴ

Հայրագործ սրբախ սիրէ , եւ մերձ եւեթ առ նրմա
Կայլակըն խնդութեան հէքն այն ըզգայ 'ի սրբախ
Էւ սխախտման վըշտին՝ որ զնա ընկճէ հանապաղ .
Առանց օրհորդին չիք եւ նըլլալ ժպտանաց
Ի վըշտահար եւ 'ի տըխուր գեմըս նորա նըլմարել :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Բըմահացու թախիճ նորին հելլենատան համօրէն
Հուշակ հարկանէ , այլ ըզգաններն լըռէ .
Ծանօթ արդեօք իցէ աստ՝ որ անձանօթն է այլուր .
Դէտք բիրտաօրք ըզգահայիւք կան հանապաղ , եւ գիտեն
Ըզհառաչանս իսկ արքայից եւ ըզխորհուրդ , թող թէ զբան :
Արդ աղէ օն , զինչ այնքանեաց ակնտղաց 'ի զքնին՝
Տըխուրութեան նորա պատճառք եկին 'ի յայտ աստանօր :

ՊԱՆԱՄԵԴ

Տաց ըստուգիւ որ ինչ լըսայ աղիողորմ ըզհէքէն .
Սմայացեալ 'ի ժանտ ախտէ Մեսէք , պատգամ գելփական
Խընդրէր աղջիկ մի յեպիտեան զարմէ 'ի զոհ Պըւտտնի .
Արկան վեճակք , ըզգտտերն Լիկիսկեայ տան զանուն .
Եղեռնաւորն եւ բարեգութ հայր թաթթաբուր փախըստամբ
Ձերծոց ըզնա 'ի մահուանէ . եւ խընդրէր այլ օրհորդ
Ումիկն 'ի զօհ . Եկաց 'ի մէջ Արիստոգեմ , եւ զՏերկէ
Ըզգուտորը իւր չըքնաղաղ մատոյց բըրմին ինքնակամ .
Սրախողիող զնաւ Տերկէ փոխան միւսոյն 'ի բազնի ,
Էւ կուսական արեամբ իւրով ըզգըմօխող օրկիւրուտ
Յաղեցոյց հէքն՝ 'ի վըրկութիւն իւրոյն ըզկանսըն տըռաւ :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Ոչ ինչ գանխուլ էր այդ յինէն , հըռչակ գերացդ ընթանայր
Ի միասին եւ զմօր նորին բերեալ զարկած դառնաղէտ :

ՊԱՆԱՄԵԴ

Չըհանդուրժեալ մօրն ընդ Տերկեայ մահ , եւ մուրեալ առ վըշտին
Եհէրձ ըզկուրձ իւր անխընայ , անկաւ 'ի մէջ սենեկին
Դըժկերպ դիակն արխնըռուշտ , եւ յարքունիս մահու էջ
Ըզհետ դըստերն հասեալ ըստուերըն մըլեգին հաճ եւ գոհ :
Թագաւորին հէքի երկրորդ ահա աղէտք . իսկ երրորդ՝
Արգեայն տըխուր եւ ցաւազին արկած ըզհետ յաջորդեալ .
Էր հօրն յետին յոյս Արգիս դըստրիկ ագնիւ գըզուելի ,
Որ դեռ գողտրիկ ստամբ հագիւ քայլափոխէր դայթ 'ի գայթ ,
Երկեմնին՝ չեւեւս 'ի կէս հասեալ ամին երրորդի .
Ըզնա 'ի ծոց իւր հօրն 'ի ստէպ ողջագուրէլ մեղմանայր
Տակաւ 'ի յուշ իւր անցելոյ վըշտակրութեանցն յիշատակ .
Քաղցրիկ 'ի սիրտ նորին հընչէր դարձեալ անունն հայրենի ,
Էւ զուարթագին փայլէր ժըպիտ յարտեւանունըս նորին .
Այլ կարճատեւ լեալ խնդութիւն նորա , բարձաւ աւասիկ
Էւ նըլխարեան այն հուսկ յետին մնացորդ բարւոյ 'ի նմանէ .
Քանզի բանակ մեր առ Սմիեաւ 'ի բազմաղէտ ճակատուն
Յանկարճ յաղթող մինչ պաշարեալ շուրջ գանձատոյցն իթոմէ
Ի նեղ սատիկ արկանէր դայն , Արիստոգեմ՝ կանգնեալ
Չառ եւ գաւեր նորին՝ յանձնեաց հաւատարմին իւր Եւմեայ
Ըզգըստրիկն 'ի հայրենի գըրկացն 'ի բաց կորզելով ,
Աժեւ գաղտ 'ի յԱրգոս վարանեալ նախ ընդ երկար ,
Ալըսպարեալ նըմա բիւրիցքս զանձկալին զայն ըզկանս :
Հոգ ընդունայն . ուր Ալփեոս խոռնէ գալին 'ի Լազոն ,
Ըզփախըստեան նոցին ըզգէմ՝ ջոկատ մերօցն ըզգացեալ ,
Կամ 'ի բաղդէն անդըր ժըղեալ , Եհատ ըզգունդն ուղեկից՝
Ոչ յոր խնայեալ , անդ եւ մանկիկն արքայադուստր ըսպանաւ :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Էւ զարկածիցըդ գիտիցէն դու ինչ այլ մի Պալամեդ :

ՊԱՆԱՄԵԴ

Ոչ ինչ այլ :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Գիտեա ապա զի ջոկատին այնորիկ
Լիւսանդր էր զօրագլուխ . ես կալայ ես զԵւմեոս :

ՊԱԼԱՄԵՂ

Ձինչ լըսեմ. դու դըստըրկանն արքայազնն ըստանող.
Եթէ յանկարծ այսը մըտցէ...

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Յառաջ ըզմէպըզ մատու,
Չայլոց որ անդ անցից 'ի դէպ ժամանակի խօսեսցուք:

ՊԱԼԱՄԵՂ

Արխտողեմ. յետ արկածիցն Արդեայ ընկեալ 'ի թախիծ,
Ոչ երեւեալ 'ի սիրտ նորա եւ ոչ նըշղլ ընդկրութեան.
Եւ երբէք թէ երեւեալ, սուղ ինչ 'ի տիպ փայլական
Թողեալ Հետս 'ի մըթան ափսասնէ, անցանէ:
Մերթ տեսանես ըզնա տըմնն ընդ ամայիս թախառեալ
Մըտախոհ գառնահեծ եւ հառաչանս ընդ երկին
Ի խորոց սըրտէ 'ի վեր արձակելով, մերթ անդու
Չիւրն յանուանէ յեղյեղելով կականաւոր ըզՏերկէ,
Եւ խելայեղ չուրջ յաճեալ կողկողելով աղիողորմ,
Անկեալ ըզգամբանան 'ուր աճիւնն է ցանկալի,
Գերկս ըզնովաւ հեկեկանօք արկեալ կացեալ անդ անշարժ,
Որպէս զի վէմ ըզնա կարծել թէ արտասուք եւեթ իւր
Որ անմըռունչ հոսեն ընդ այտսն թանալով ըզշիրինն
Ոչ ըզնա ողջ յայտ առնիցեն. ահա աղէտք եղեկելոյն:

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Աղէտք դառնիք. այլ իցէ այն սրպէս եւ է, չէ ինձ փոյթ.
Պատգամաւոր լսալարտայ հասեալ գամ եւ Պալամեղ,
Ոչ ողբակից թընամայ. ունիմ առել զայսամանէ
Իրըս քեզ յոյժ կարեւորս, այլ սրտու է մեզ առ 'ի զբոյց
Պատեհալոյն ընտրել ժամ. այլ ահա գայ մօտի ոք,
Լուիցէ դուցէ խօսից մերոց:

ՊԱԼԱՄԵՂ

Եւ ինքն է դա Կեսիրա:

ՏԵՍԻԼ Բ.

ԿԵՍԻՐԱ Է՝ ԿԵՅԻՆ

ՊԱԼԱՄԵՂ

Չըքնաղապեղող Կեսիրա, եկ դու եկ այսը մատուր,
Ահա ի խաանդոր մըտերիմ՝ ծնողին քոյոյ վեհապին:

ԿԵՍԻՐԱ

Ի Կանխապէս, որ արքայի սուղ ինչ յառաջ աղղ առնէր,
Ծանեայ զգալուստ քո, տէր, եւ վաղ քեզ ընդ առաջ փութացայ.
Ձինչ զբոյց ըզշիրելոյ հօրէ իմե՛ն աճես ինձ,
Ողջն իցէ բարւոյ ձերոյն:

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Ի յոյս եւեթ տեսոյ քո
Յերկարէ նա 'ի կեանս. յորմէ հետէ սխերիմ
Երարձ ըզքեզ ձեռն 'ի նմանէ 'ի տերապնեան դաշտորէս,
Վիշտ մահառի՛թ զըժոխըմբեր ընկձէ ըզնա հանապազ.
Եւ զամենայն կասկածելով չարիս ըզխտու գերութեան
Կըրէլ քեզ աստ, ոչ իւր ըստիտի նա ողորով.
Մընայ արխտր եւեթ նըմա սխտիւռն հիւքաց, արտասուք:

ԿԵՍԻՐԱ

Ձի ոչ գիտէ քանի ինձ տէր, քանի բարիս ընձեռէ
Առաւասիրտն Արխտողեմ, եւ սրպէս գութ եւ գորով
Եւ շնորհալարտ սիրտ զիս 'ի զօդ սերտ ընդ նըմա կապեցին.
Այո՛ 'ի զօդ սերտ այնպիսի, զի 'ի մեկնելն 'ի նմանէ՝
Կորդէլ ըզսիրտ իմ 'ի ծոցոյ իմե՛ն լիցի ինձ ըզդալ:

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Այդչափ ուրեմն ծանր է քեզ առնուլ հրաժեշտ 'ի նմանէ.

ԿԵՍԻՐԱ

Խօսին արկածք նորա 'ի սիրտ ամենեցուն գառնաղէտք,
Խօսին 'ի սիրտ իմ մանաւանդ. եւ ոչ առել քեզ բաւեմ
Որ ինչ սիրով յանձն առնուի առ 'ի մեղմէլ զայնոսիկ,
Առ 'ի հասու լինել խորոց զաղանեաց նորին տըմբուլ թեան:

ՊԱՆՈՒՆԻ

Սոսկալի ցուցանեն զայն՝ նըշանքն 'ի վեր երեւեալք .
 Կոնիսպոս եւեթ , ում՝ նա յայտնէ զնորհօրդ իւր անկեղծ ,
 Կոնիսպոս եւեթ կարող է 'ի սըրտէ նորա զայն
 Հետազօտել հանել 'ի վեր զանդոհականն գաղտնի :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Նա ինքն ահա , ո՛հ քանի՛օն գայ վըշտապին եւ խռովեալ :

ՏԵՍԻԼ Գ .

ԿՈՆԻՊՊՈՍ Է- ԴՆԻՃ

ԿՈՆԻՐԱ

Սա իմմէ՛ այդքան տըրտմեալ էւ արտասուես Կոնիսպէ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ո՞րիսկ ո՞նչ արտասուիցէ . զառանցեալ իմքն թուի
 Արխատողեմ՝ խորասուցեալ 'ի տըրիւթիւն 'ի թախիծ .
 Նեղի հեծէ յողւոց հանէ , եւ տատանին զերդ տերեւ .
 Անդամք իւր . ըզդողանի հարեալ ածէ զաչս 'ի շուրջ ,
 Առաք արտասուաց 'ի ծնօրա իւր ցամաքեալ .
 Յնորեալ ընդ ժամը ձիւս՝ արտաքս 'ի գահլըճացն ելանէ ,
 Եւ աստ լուսոյ տալնձեան գէտակն ունի անդրէն ծագելոյ .
 Ամենցուն ձեզ 'ի վայրաց աստի 'ի բաց խընդրեմ՝ կալ ,
 Վըշտաց նորա զեղունն ազատ առ 'ի սիրտումն հայցելով :

ԼԻԻՍՏԱՆԳՐ

Սալ քեզ պատեհ յորժամ թուեայի , զեկո նըմա , Կոնիսպէ ,
 Չի հրամանի նորա սպասեալ մընայ Լիւսանդր 'ի խօսել :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Աղդ արարից քեզ վաղ 'ի դէպ ժամանակի զայլ մանէ :

ՏԵՍԻԼ Գ .

ԿՈՆԻՊՊՈՍ Է- ԿՈՆԻՍՏՈՂԵՄ

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ձինչ ամենայն պայծառութիւն , զինչ իսկ են փառք գահդից .
 Քանի՛ աղէտք շուրջ կան յաճախ անդ 'ի մօտոյ նըկատեալ .
 Ահա մեծն եւ ահարկու 'ի թագաւորս իշխողայ
 Հէք եւ թըշուառ , անկարեկիր իսկ սիրտ ըզնա արտասուէ :
 Եկ աէր արբայ , եկ , միայնակ եմք աստ , ոչ ոք լսէ մեզ .
 Մարթ է քեզ աստ թափել ըզդառն աղէտըս քո համարձակ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Կամէի , իմըս Կոնիսպէ , թաքեւ յաչաց բուրբից .
 Եւ եթէ էր հընար , յինէն իսկ խոյս տըւեալ թաքէի .
 Չի ինձ տըխուր է ամենայն ինչ , դըժպէ՛ս ամենայն .
 Եւ արեգակն իսկ որ ինձ սուղ ինչ յառաջ էր տենչալի ,
 Ատելի է ինձ այժմիկ եւ չհանդուրժեմ հայել յայն :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Օն անդր 'ի բաց թող , զօրացիր , մի անկցի սիրտ քո արբայ .
 Ո՞ր է քոյդ արիութիւն , սիրտ անդողողդ եւ խրախոյս :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Արիութիւն , սիրտ անդողողդ , կորեան յինէն այդոբիկ .
 Ատելի եմ եւ երկնից . երկշտք են , վառք արբայք իսկ՝
 Չոյս դիք ատեան . եղէ երբեմն եւ երջանիկ եւ հըշօր ,
 Վերջինն այժմիկ մահկանացուաց բուրբեցունց դրտանիմ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ձինչ իսկ քեզ պակաս իցէ գօլոյ նոցա առաջին .
 Ի միտ առնում դի գու ծածկես յինէն զանդէ՛ծ սոսկալի՝
 Որ տագնապէ ըզմիտըս քո :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Աժո՛ անդէ՛ծ սոսկալի ,
 Կոնիսպէ , եւ քանի՛ դըժընդակ՝ ոչ դիտես զայն .

Անբ. քո 'ի սիրտ իմ ոչ զօրին հայել, եւ ոչ տեսանէն
Ըզմբրրիկն՝ իւ տատանիմ ալեկոծեալ. հաւատա
Մըտերիմ իմ ինձ, թըշուառ եմ ես, կարի իսկ թըշուառ.
Ամպարիշտ եմ, երկնաստատ սըրտմըտու թեան նըշաւակ,
Սոսկումն համազայից, սոսկումն անձին զըլխովին:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ե՛հ, նոր իմն է ամբոխումն այլալէլոցըդ մըտաց.
Օ՛ն եւ օն, ցաւք քո ամեն իմաստութեան քո ստուերած,
Եւ տըրտութիւն քո 'ի սնտուեաց յանդոյ ցնորից ճարակի:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Ո՞տայր. այլ ճանաչեմ դու զիս, գիտեմ որպիսի
Կամ թէ արիւն 'ի ձեռանէ իմմէ, տեսեր դու երբեք
Փնտեկեալ ըզդերեղման, երեալ ճիւղայ 'ի խորոց
Աւ 'ի զգահայս իմ տապալեւ, ձեռն ըզդըխով ինձ արկեալ
Ի վարսից աստի իմոյ կապտեւ ըզթագ արբունի.
Խցէ՛լլեալ քո երբէք որոտալոյ 'ի վերուստ
Քաղաւնալից բարբառոյ՝ Մեռիր, ո՞վ ժանտ, ստատկեաց...
Մեռաց այո՝ աւասիկ կամ, հար ըզսիրտ իմ, հեղ զարին,
Հեղ զայն 'ի սպառ, հան ըզգնութեան յինէն ըզգլեժ, զերծո զիս
Յարհաւաց տեսանելոյ ըզքեղ, ո՞ ստուեր անողորմ:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ի լուր բանիցըդ քոց ոսկերք իմ սասանին, շատ է արդ,
Տեսանեմ հարեալ ըզսիրտ քո կարեվէր 'ի խըղճէ.
Ձի՛նչ մեղար, եւ ո՞ր եղեւքն քո ելոյց այդպիսի
Յասուհն 'ի գիս, մի՛ թանգուգեր. ոչ ինչ զանխուէ 'ի քէն
Վիշոյդ Կոնիպակայ հաւատ առ քեղ արեաւեր,
Պաւ զնա ոչ դուն ուրեք հաղորդ գաղտնեացըդ քոց պատուեցեր,
Վըտահացիր նմա եւ զայդ. ըզձանրու թիւն աղետից
Թեթեւաբեռն առնէ յաճախ պատմել այլում գայնտսիկ:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Իմք 'ի պատմելն ծանրանան. մի քեզ ընդ այն լիցի հոդ
Խեղամուտ լինելոյ, եւ մի ստիպեր Կոնիպակէ
Լուծանել ինձ ըզլըռութիւն. լեր կարեկից եւ թող զիս:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ոչ երբէք ոչ թողից ըզքեղ ցորչափ լըռես. շէն 'ի դեպ

Իրկմըտութեանըդ քում այդմիկ ծառայութիւն բաղմամե այ
Եւ ալեքս այսօրիկ:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Այլ գիտիցեն զոր խնդրես.
Չարհուրեցիս զեղեռնաւոր գաղտնեացըն քոզ թէ բացից:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ձի՛նչ կարիցես ասել որ մեծ եւս արհաւիրս ինձ արկէ
Պան ըզտեսիլ անկանելոյ քո գիտապատառ առ ինեւ...
Վասն արտասուեցըս զոր հեղում, վասն ծընգաց քոց արբայ
Չարովք վարիմ, խօսեաց սաս ե մի ըզգի իմ թախիւր:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Եւ զի կամիս զայդ, յոտն կաց. (ո՛հ զոր գաղտնիս մերկանամ):

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Սա, յառաջ մատո ըզբանդ, աւաղ եւ զի՛նչ սուրդ է այդ:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Սուր արեան. տես, ճանաչեն 'ի դմա զարիւնըդ մաճեալ:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Բաբէ, եւ ո՞յր իցէ այդ, եւ ո՞ եհեղ...

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Պրատեն իմոյ
Արիւնդ է այդ, եւ գիտիցեն որ ձեռն եհեղ 'ի սըրտէն:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Լուս լեր, ծանեաց, մի ասեր զայն:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Թող եւ զժամներն ասացից:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Խեղացնորիմ:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Լուր ինձ ապա, եւ յերակունսըդ մաճիցի
Արիւն քոյին յարհաւրաց. այլ զի ստիպես զիս 'ի խօսել,
Լուր ըզգաղտնիսըն սոսկելիս, լուր եւ զեղեռն իմ ուսիր:

Յուշ լիցի քեզ յորժամ պատգամն հայցեր զերթեան 'ի Մեսենս
Մարդազուհի մատուցանել զըմիտոց կցա եպիտեան .
Յուշ լիցի քեզ անուան զբատերն լիկիսկեայ ելանել
Յորհասական սափարոյ անտի բնաւից յանդիման ,
Եւ 'ի փերկել ըզնա հօրն 'ի մահուանէ փախըտեամբ ,
Լինել այլում օրիորդի հարկ մասնելոյ 'ի կորուստ ,
Եւ սրտատրոփ ընդ զբատերացն բախտ կալ հարց միւսանգամ .
Յուշ քեզ եւ այն՝ զի էր այլի յայնժամ աթոռ Մեսենաց :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Յիշեմ եւ է ինձ անմոռաց զի թագն յայնժամ արբունի
Ընդ քեզ ընդ Դամիաս եւ ընդ Լիլեն կայր 'ի կախ .
Զի յերիս ուսմիկն 'ի խուժընս պառակտեալ էր յայնժամ :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Կարի իսկ քաջ . առ 'ի շահէլարդ ըզաւամիկն եւ ձեզել
Զաթոռն 'ի յիս , լուր ըզհնարա՝ յոր անողորմ տենչ փառաց
Հրապուրեաց զիս , Կոնիպլէ . Եկ օն , ընդ միտս իմ ասեմ ,
Յօգուտ զայլոյ տրկարութիւն արկցուր 'ի կիր . յարի ստեպ
Ուսմիկն յոր աչք իւր զօշոտին , բազում այն է զի դահգը
Անկանին առաւելոյ խորագիտին 'ի բաժին .
Բեր ապա ըզլսթմաիտ ուսմիկն արկցուր 'ի պատիր .
Դըստերն իմոյ ընդ հակառակն լիկիսկեայ զիսպակին ,
Հեղցի արիւն . արեան նորս ուսմիկն եւ դահ լիցին զինք :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ո՛հ տեր , եւ զի՞նչ է զոր լըսեմս , իրբը դու զայդ կարացեր
Նրկնել խորհուրդ եղեռնաւոր :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Ծանր զի այր փառամել
Անդութ իսկ է . զիր 'ի միջի ընդ մեծութիւն եւ ընդ նա
Ըզգուսի եղբոր եւ ըզհօր , կոխէ ըզմին եւ ըզմիւս ,
Զերկոսին իսկ 'ի վերելս ոտիցն առնէ պատուանգան :
Այսպէս ընդ դուստր իմ արարի , 'ի սուր քըմացըն մասնեալ
Զիմը Տերկէ . ընդդէմ դարձաւ ինձ Տեւամն , որ Տերկեայ
Իր տարփածուն . աղերսանօք եւ սպառնալեօք նա հնարեր
Շըբըն ըզմիտս իմ , այլ 'ի դուր . յայնժամ տըխտը յուսահատ
Անկեալ առ ոտս իմ թողութիւն իւնդղեր . ընդ վայր ըզՏերկէ
Ասեր զհհէլ ըզկուսէ պահանջելով զից դարին :

Զի զաւակ աճեցուն կըբեր Տերկէ յարգանդի ,
Զի էին իսկ եւ իրաւունք առն 'ի վերայ ամուսնոյն .
Եհաս եւ մայրն անդր յօգնութիւն , վիպեւ բանից պատանւոյն ,
Հաւատարիմ առնել ինձ զայն :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Եւ զի՞նչ յայնժամ արարեր :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Խոց ընդ պատին իմ անարդեալ , բորբոքեցայ 'ի զայրոյթ ,
Եւ յաւելեալ յիս փառամընս տենչ վերեպ 'ի յուսոյ՝
Այն որ բարձեալ յանկարծ պատելի կարծեր յինէն ըզդահայս ,
Լուս պըշուցեալ 'ի Տեւամն վեր 'ի վերոյ անխռով ,
Այլ 'ի սըրտէ զպրազնելոյ վարեալ առ դուստր իմ՝ չողայ
Վըտի ըզնա մեռելատիպ լըբեալ անկեալ 'ի մահճի
Գիտախուս անգօր եւ աչք իւր խոնջը յերկար 'ի լալեաց ,
Ի թըմիր մահու նուաղեալ , եւ ո՛հ աւաղ Կոնիպլէ
Զոր սըրտմտութիւն տեսին այն ոչ ողբեր .
Քօզ ինձ զաչօք էարկ զայրոյթ , ոիս յերակաւսն իմ եռայր .
Բուռն 'ի սուսերն անիծապարտ յայնժամ հարեալ , եւ մըժեալ
Ի սըրտէ զարհաւիրս եւ ըզստկուսմն ընտթեան ,
Եւ շտ ըզսուսեր սպըստսր 'ի սիրտ նորա միխեցի .
Երաց նա զաչօք իւր ծանեալ զիս եղկեկն , եւ ծածկեալ
Ըզդեմն , Ո՛հ հայր իմ ասելով , հայր իմ , ոչ եւս յաւել ինչ .

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Սոսկամ 'ի լուր . . .

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Կալ ըզստկուսմն քո վայրիկ մի արգել ,
Զեւ ժամանակ է բովանդակ 'ի սիրտ քո զայն ըզգալոյ :
Ոչ եւս ըզձեռն իւր կիսամեռ , ոչ եւս ըզլուրթմն շարժեր .
Եւ մինչ 'ի ցայտս արեան 'ի բաց ելանէի անըզայ
Յապուշ հարեալ յեղեռանէ , դարձաւ ոճիրն ինձ 'ի յուշ ,
Եւ 'ի ցառումս անդրէն զըրդեալ եւ 'ի զայրոյթ մուրզին ,
Դարձայ 'ի զի անդըր զեռեւըս ջերաջիւր՝ կիսամահ ,
Եւ ամպարիշտ ձեռքըր ըզձողն փեռեկեալ խընդերի
Կատաղարար 'ի ճըխաշունչ ընդերս ըզմզըն սուսեր . . .
Աւաղ , անմեղ էր նա , անկաւ յայնժամ յաչաց խոց քօշ ,
Տեսի ըզնեկն յայտ յանդիման , եւ դուժ յաղիս իմ յուրդեր ,
Եկն ընդ ոսկերս իմ արարուս , եւ պաշտօնս իմ յարգանք :

Որ 'ի յօնիցս աղբերացեալ . արձանացեալ կայի անդ
 Մինչեւ եմուտ մայր իւր 'ի ներքս յանկարծ , եւ պիշ 'ի դրժնեայ
 Տեսին յայն՝ կառեաւ եկաց ցուրտ եւ տըժդոյն անբարբառ .
 Փայլակն անձեւ ապա դիմեալ յաբըշտակեալ յուռահատ
 Ձայն ինչ անկեալն յաջոյ իմիւն զերկալծն 'ի սիրտ իւր էարկ ,
 եւ դէմ 'ի դէմ մահ ըզըստերն իւրով անկաւ մահացեալ :
 Երկարանչիւրցն ահա վախճան , ահա գաղանիւքն այն որ խոր
 ի սրբաի իմում կային , յերկից հընգից ամաց ցարդ ,
 եւ ոչ 'ի լոյս երբեք գային՝ բուռն ինձ թէ ոչ առնէիր :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Վէպ զբժնդակ սոսկումն 'ի լուր բանիցդ յոսկերս իմ դընայր ,
 իւ տակաւին սասանին միտք իմ յուշ անէլ զայդոսիկ .
 Սակայն ասա ինձ սրպէս իրքըդ սոսկալիք ծածկեցան
 Կաշաց հասարակաց :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Մի ինչ ընդ այդ զարմանար .

Մնուն իմ մեծ էր եւ ահեղ , հասարակաց վարկ կուէր
 Ձիս 'ի գահ . գիւրին այսուիկ եղեւ նիւթել ըզպատրանս :
 Քաջ իսկ գիտես զի լայն գահուն է հովանի 'ի ծածկել
 Ձեղեռն ամենայն . քուրմի որ լըռել բստիպին
 Ձերկնից պատգամ՝ յորժամ՝ բըռուրն խօսեւնոցա հարկ առնեն ,
 Օգնական առեալ իւրեանց գիշերախառն ըզխաւար ,
 Ի բռնեայն առանձին անեալ ըզդին 'ի մահեան ,
 Հըռչակ հարկն՝ գաղտ ըզճիրկէ 'ի գիշերի անդ զենեալ
 Ի բազինն , եւ հալտ ըզդիս արեամբ նորին արարեալ ,
 Իւ զիւրովին ըզմայրն երթեալ դառնակ ըզկիւծ առ վըշտին :
 Այլ աչք երկնից հըսկեն 'ի վեճ մեղապարտից . է իսկ է
 Որ զեղեռունս յերկայն 'ի քնոյ ընդոստուցեալ 'ի շիրմաց ,
 Ի սիրտ ամպարըշտին յըղէ բողբ հարկանէ :
 Յաւուրց հետէ (եցէ՛ ինձ պարտ յայտնել) ճիւղալ սոսկալի . . .

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ի՜հ թող աամկին , թող անդր 'ի բաց ըզճիւղացդ առասպել ,
 Մի 'ի շիրմաց անտի մի վերակուէր ըզմեռեալ .
 Քաջալերաց , այդքան 'ի քեզ տեսեալ երկնից ապաշաւ՝
 Գերեն քիչոյ եղեռան . է իսկ եղեռն քո մեծ ,
 Այլ մեծագոյն է զըթուլ թիւն դից . հանդարտեաց տուր տեղի

Հոգոց կարեւորաց . զի հասեալ կայ առասիկ
 Հրեշտակ 'ի Սպարապ , վաղ իսկ քեզ զայն զեկուցի .
 Սձէ պատգամ խաղաղութեան , լուր զայն եւ յուշ լիցի քեզ՝
 Ձի հայրենիք հայցեն 'ի քեն եւ աղերսն հաշտութիւն ,
 եւ ըզպարխալըս իւրեանց եւ զվաղափուլ պետութեան
 Քեզ յանձն առնեն ըզբակաւիկ ինչ նըշխարեալ աւերակ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Լրսելի լիցին ուրեմն հայրենիք , քն երթիցուր :

ՏԵՍԻԼ Ա.

ԼԻԻՍԱՆԳՐ, ՊԱԼԱՄԵՐ

ՊԱԼԱՄԵՐ

Ձեռն բարբառիս, բանք քո ածեն ինձ զարմացումն այնպիսի,
Ձի թըւիմ երազել. դուստր արբայի կեսիրա!

ԼԻԻՍԱՆԳՐ

Դաշըն ձայնիւ. այո՛ նա ինքն կեսիրա, է ստուգիւ.
Դուստր արբայի, նա ողբացեալն է 'ի նմանէ Արդիա:
Ձի զնա յԵւմեայ իբր ընկալայ ես՝ ամբ են արդ Հինգեւտան,
ի տեղուջ ուր երթայ լազոն 'ի ծով անկանի,
Եւ իբր յաղթեաց ինձ անդուծ խնայել յամեն շաւի.
Յառաջ ըզվէսն արդ մատուցից: Առ 'ի յօգուտ արկանել
Ըզնա՝ թէ հարկ ըն պահանջէր՝ ընդդէմ նորին արբայի,
Էտու 'ի անունդ բարեկամին խմում ըզնա Տալթիբեայ,
Երդնի ըզնա արարեալ մի ըզգազանխն յայանել:
Ընկալաւ ինքն որպէս դըստրիկ մի իւր ըզնաւորելի,
Սընոյց ըզնա, եւ կարծեցեալ յամենցունց հայր նորա,
Բերկրէր յանձին իւրում ընդ այն. զի թէ եւ չէր հայր 'ի բնէ,
Այլ հայրագուծ սէր են. գորով ընոյր ընուծեան ըզթերին:

ՊԱԼԱՄԵՐ

Եւ ո՞չ զայնմանէ էառ կասկած կեսիրա:

ԼԻԻՍԱՆԳՐ

Եւ բնաւ իսկ ոչ:

ՊԱԼԱՄԵՐ

Իսկ ընդ Եւմե ուր զնա էած՝ զե՛նչ անցին:

ԼԻԻՍԱՆԳՐ

Եւմե 'ի խիստ արկաւ 'ի բնաւ, վեհայ 'ի պէտս իմ՝ ըզնա
Ըստուգուծեան իրացն ըզնա 'ի դէպ ժամն պատրաստեալ
Ունեւ 'ի պահ, եւ ոչ առ գուծ ինչ նըմա թոյլ ետու կեալ:

ՊԱԼԱՄԵՐ

Եւ կեսչ նա տակաւին:

ԼԻԻՍԱՆԳՐ

Գիտեմ իսկ ոչ. զի հեռի

ի հայրենի պարբապաց ջարդ զինուորուծին կալաւ զիս,
Եւ բանտարկեալն Տալթիբեայ հաւատացաւ:

ՊԱԼԱՄԵՐ

Գէպը անուր.

Այլ ընդէր կամփա 'ի տոյժ այգբան հիբացս այսոցիկ
Ծածկել ըզգազանիս, որ ոչ եւս արդ օգնեն ինչ:

ԼԻԻՍԱՆԳՐ

Եւ իբր իսկ ոչ. օգնել օգնեն ատելուծեան Ըսպարտայ,
Եւ ծածկելոց նորին օգնեն քաղաքազէտ խորհրդոց.
Օգնեն եւեւս 'ի վեժ չարեացն առ հասարակ. յուշ լիցի
Ձի քան ըզնա. ոսոխըս մեր Արխաողեմ է գըծնեայ,
Ներկեալ գեռեւըս կան արեամբ մերով, զոր սուր իւր եհեզ,
Հովիտը Ամիեայ. ողբան այրիբ ըսպարտուհիք տակաւին
Յառազատս ամայիս. ողբամ ըզհայր իմ եւ ես
Եւ զեղբայր 'ի ձեռանէ նորին անկեալ արխողիսոց:

ՊԱԼԱՄԵՐ

Այլ որպէս քաջ պատերազմող արկ ըզնոսա 'ի մարտի,
Ոչ որպէս վատ ոք յերեզակ:

ԼԻԻՍԱՆԳՐ

Եւ զե՛նչ, ներեւ ինչ վնաս այն

Պարտ իցէ ինձ, եւ նուա՞ Վնաս այն զարշիւ մերժիլ 'ի նմանէ:

ՊԱԼԱՄԵՐ

Գարշիւ մերժիլ 'ի նմանէ! յիշեմ եւեւ, ներեա ինձ,
Ըզնախճիրս եւ զկայծակունս այրեացաւեր հայրենեաց,
Թըւիմ գեռեւըս տեսանել զԱրխաողեմ անդանօր
Կոխտեւելով 'ի հրդեհին ըզլանջ որբուցս անկեղց.

Այլ ոչ այնու առեամ ըզնա, զի զնոյն եւ ես առնէի
Թէ կարացեալ էր իմ: այլ արդ շնորհ ունիմ մանաւանդ,
Ձի գողցես ինն 'ի բարեկամ իւր գլխացեալ նորա յիս,
Բզկապանս իմ ելոյծ. եւ սիրէի իսկ ըզնա,
Թէ սպարտացի ոչ էի, չէր նա մեռնիկ:

ԼԻԻՍՍՆԻՐ

Տեսնեմ յայտնապէս զընդեւանս որ 'ի քեզ
Ձանապակ եւ զկորով իմաստս եղծեալ գերութեամբ.
Բայց 'ի քեզ եթէ եղծեալ, կան եւ մշտնս յիս անեղծ.
Եւ ուղղութիւն ինչ 'ի սըրտի գեռեւս իմում թէ բնակէ,
Ձէ իսկ եւ չէ այն զըթուլութիւն 'ի թընամբն, Պայամեդ.
Ձի շարաշար իմոցս բազան հարկանէի հայրենեաց,
Եթէ այդպէս 'ի մոռացոնս արկեալ զոգի սպարտական,
Առ վեհերոս գուլ՝ զորովոյ մասնիչ նրմա լինէի:

ՊԱՆԱՄԵԴ

Գլխութիւն 'ի թընամբն: Եւ վեհերոս գուլ՝ զորովոյ!.

ԼԻԻՍՍՆԻՐ

Ես եւ վատ իսկ, անիրաւ իսկ, թէ քնասակար հայրենեաց:
Այլ աւատիկ գայ Կեսիրա. տեղի տացուք աստի օն.
Քիցի խօսել մեզ զայսմանէ յապահովեւ եւս ուրեք.
Գնամ համբուն կալ 'ի վերայ կարեւորացըս զաղտնեաց:

ՏԵՍԻԼ Բ.

ԿՈՆԻՊՊՈՍ, ԿԵՍԻՐԱ

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Խօսել խօսեացին 'ի հաշտութիւն, այլ գիտե
Եւ ոչ որ՝ խօսակցութեանն այնորիկ զնչ լիցին եւք.
Հասարակաց աչք ոչ զօրէն ընտրհարկոց իշխանաց
Ընտրըս տեսանել. գիտես իսկ քաջ, Կեսիրա,
Ձի նոցա է հրամայել. իսկ մեզ նոցա հնազանդել:
Լիցի արդեօք խաղաղութիւն, յուսամ եւ ես. թէ միայն
Պայմանք ընդունելիք առաջարկեալ լինիցին,
Արիստոգեմ եւրս ցանկայ խաղաղութեան, խընդրէ զայն:

ԿԵՍԻՐԱ

Իսկ ես խիթամ, այլ ըզվաններն Կոնիպոյն ոչ գիտեմ.
Սիրտ իմ յերկուս բաժանեալ, անտի զիս հայր վըշտահար
Կուէ 'ի Սպարտա, եւ աստի գուլ՝ աբրայի
Հրաւիրէ կալ 'ի Մեսենա, եւ եթէ հարկ լիցի ինձ
Թողուլ ըզսա, գիտեն երկինք զի դառն ինձ այն գիպեացի.
Որպիսի ինչ զաղտնածածուկ խանդաղատանս, ոչ գիտեմ,
Դէմք նորա յիս եւ առաւել քան զայն աղէտք իւր ազդեն.
Դիտեմ եւեթ զի տըխրագին կեցից հեռի 'ի նմանէ
Անմըխիթար ամենեւին:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Եւ կարծիցես զի եւ ինչո

Արիստոգեմ ուրախագոյն կեցցէ ըզքեզ կորուսեալ:
Կեւ տառապեալն այն միշտ սովոր էր ամուրել զաղէտ իւր.
Միակ բարբառ. քո եւ ժըլիտ եւեթ 'ի գէմբա քոյին,
Չողոյ նորա հանապազօր ջածուցաներ ըզմերդով
Եւ մեղմբ ըզդառնուլ ինչ կենաց նորա. արդ աստի
Ի միտ ըզմիշտ իւր ան, թէ դու ոչ եւս իցես առ նրմա:

ԿԵՍԻՐԱ

Ահա մօտի նա ինքն առ մեզ, ոչ յոյժ 'ի դէմք տըխուր,
Ոչ յոյժ 'ի սիրտ խըռովեալ:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ի հաշտութիւն գայ խօսել,

Խորհել խորհուրդ՝ յոր հաստատեալ կայ փրկութիւն աշխարհիս.
Եւ 'ի խորհել իւրում այլք առհասարակ կարկեալ կան:

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ ԷՆ ԴՈՅԺ

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Յառաջ մատիցէ, մրացէ հրեշտակն Բուպարտայ:

ՏԵՍԻԼ Գ .

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ, ԿԵՍԻՐԱՄ.

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Եթէ երկինք հաշտեալ ընդ իս՝ յաջողեցնեն, Կեսիրաւ,
Մեանայ եւ Սպարտայ կրօնւոյն այսօր լինի զրաւ .
Եղիցի խաղաղութիւն, այլ նախընծայ արգասիք
Խաղաղութեանն այնորիկ լինի ինձ դառն՝ առանց քո
Կալաստ տըխուր վըշտալից, մինչ դու գնայցես գոհ զըւարթ
Բզպարիսպըս ցանկալիս հայրենեաց քոց տեսնել:

ԿԵՍԻՐԱՄ

Անգիտանաս ուրեմն ըզսիրտ իմ, այլ երկինք սըրտագէտ
Տեսանեն զայն:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Եւ ընտրիցեն, ո՞վ դու վեհազն օրիորդ,
Կալաստ ընդ իս, եւ կարիցեն իսկ առաւել կամել զայդ .
Մոռանայցեն զի հայր քո քեզ ակընկալեալ ըսպասէ,
Եւ 'ի յոյս եւեթ անդրէն տեսանելոյ ըզքեզ կեսոյ .

ԿԵՍԻՐԱՄ

Ի է ինձ հայր իմ սիրելի, այլ սիրելի ես եւ դու .
Սիրտ իմ խօսի առ իս, եւ սիրտ իմ առաւել քան ըզհայր
Ազգէ ունել քեզ իրաւունքս յիմ վերայ, իրաւունս՝
Զոր շնորհապարտ եւ կարեկից մատուցանէ քեզ սիրտ իմ,
Եւ որ այլ իմն անգիտելի յուզէ ըզսիրտ իմ՝ տարտամ:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Սերտը մեր 'ի ճահ զան իրերաց . սակաջն առ հայր քո միայն
Այդոցիկ խանդաղակաթ ըզձեց իցես պարտապան .
Գարծիր առ նա սփոխել ըզնա: . . Ո՞վ բարեբաղդ ձերունի,
Զես դու գէթ յայնցանէ՝ զօրքոս ցատունն երկնասաստ
Հայր 'ի պատիժ կացուցանէ . իցէ՝ որ քեզ 'ի մահու
Փակեցէ զարտեւանունս, եւ ընկալիս 'ի գէժն քո
Ըզքերաջերմ համբոյր դըստեր. եթէ ինայեալ եր բաղդին
Ի դուստր իմ, ո՞հ, կարէի զնոյն ունել եւ ես ըզնքսեհ,
Հեղուլ 'ի գերկըս նորա զիմ տառապանս ամենայն:

ԿԵՍԻՐԱՄ

Զուամե՞ խօսիս, յո՞ հային բանք քո տէր արբայ .

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

ՅԱՐԳԻԱՍ .

Ներեա թէ սաէպ յիշեմ ըզնա . նա ինքն էր ինձ, գիտես իսկ,
Յետին նըլխար երջանկութեան՝ որով միայն յուսայի
Բզձերութիւն իմ ըսփոփել. արդ ամենայն ինչ ըզնա
Ինձ յուշ անէ, եւ բնաւ ուրեք ինձ ըզնա ցնորք անգութ
Յանդիման առնեն, եւ զինքն 'ի քեզ թըլմ տեսանել.
Բարախէ սիրտ իմ անդադար, ըզդոցանի հարկանիմ,
Եւ ըզանոսի խանդաղանք իմովք երկինք խաղ առնեն:

ԿԵՍԻՐԱՄ

Տառապեալ հայր:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Նա համատի քեզ արդ գտանէր, եւ 'ի քեզ
Ոչ ինչ նըւազ, ոչ ինչ ընդհատ առաքինի քան ըզքեզ:

ԿԵՍԻՐԱՄ

Խորհուրդ անհրաժեշտ յըզել ըզնա ետ յԱրգոս
Անկասկած 'ի վտանգէն՝ որ զքեզ զըրկեացն 'ի նմանէ:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Այո՛ խորհուրդ իմն անհրաժեշտ, ըզգուշութիւն խօթամիտ .
Ոչ շատ առ իս յապահօյլի կայր դուստր իմ հէք եւ թըշուառ .
Քան ըզծոց հայրենի կայցէ՝ ասպար ամրագոյն:

ԿԵՍԻՐԱՄ

Ո՛հ եւ ընդէր բարձին երկինք ըզնա 'ի բէն:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

ԿԱՄԷԻՆ

Երկինք լըրումն առնել իմոցըս չարաչար աղետից:

ԿԵՍԻՐԱՄ

Եթէ կեանք նա տակաւին, շատանայի՛ր դու նովաւ:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Շատ ըզմիակ համբոյր նորին համարէի, շատ էր ինձ
Միանգամ եւեթ կարել ըզնովաւ գիրկս արկանել:

ԿԵՍԻՐԱ

Յանկարծ էի ես Արդիա :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Եթէ էիր դու , դուստր իմ . .

ԿԵՍԻՐԱ

Հիմ դու զիս դուստրը քո կոչես :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Սիրտ 'ի շըրթունս իմ էած

Ձանունըդ զայդ :

ԿԵՍԻՐԱ

Եւ ինձ ըզբեղ սիրտ իմ ազդէ կոչեւ հայր :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Այո՛ լեր դու ինձ հայրակոչ . է զմայելիլ ինձ լրտել
 Ձանունըդ զայդ յափըշտակիչ սրբտիս . ո՛հ պարտ է քամել
 Ըսպառ ըսպուռ իբրեւ զիս՝ մինչ 'ի յատակ ըզվըշտաց
 Ձեղեռնականքն բաժակ , եւ ըզբնութեան կրեւ յանձին
 Խոր ըզմըմնը , տալ 'ի կտրուտ զորդիս եւ տալ մինչ 'ի սպառ ,
 Առ 'ի լիով առնուլ ըզփործ :

ԿԵՍԻՐԱ

Սիրտ իմ , աւանդ , գեւանի :

ՏԵՍԻԼ Ե.

ԿՈՆՏԻՊՊՈՍ Եւ Դոյն :

ԿՈՆՏԻՊՊՈՍ

Տէր արքայ , ահա Սպարտայ պատգամաւորն այսըր զայ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Իբր պլլայեալ զիս դրտանէ . եւք աստի դուք 'ի բաց .
 Երթ կեսիրա խաղաղութեամբ , տեսցուք զիրեարքս բարեաւ :

ՏԵՍԻԼ Զ.

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ Դոյն :

Ձարթիր թմբրեալդ յիս քաջութիւն , պտուղապարան պարտ է կալ
 Իրաւանց աշխարհիս , եւ կատարել զիղձ սամիկն .
 Այո՛ հրամայեցէ թող հըպատակն աստանօր ,
 Հնազանդեցի արքայ , սակայն հնազանդեցի իբր արքայ .
 Մի՛ երկչոտ աղերսաւոր Արիստողեմ թըւեցի
 Խաղաղութեան 'ի թըշնամույ իւրմէ 'ի մայր եւանել .
 Եւ մի խաղաղութեան եւեթ լիցին նորա բանը ,
 Ձոր օրինակ զայն 'ի սբրտի իւրում գոռոզն կարծէ :

ՏԵՍԻԼ Ե.

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ Եւ Դոյն

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Լիկառ Լիւանդը , եւ համարձակ ասա ըզմիտս Բապարտայ
 Բարեկամի կամ թըշնամույ .

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Սպարտա ողջոյն արքային
 Տայ մեսեայ . խաղաղութիւն եւք՝ թէ այնրմ ցանկայ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Խնդրեցի զայն եւ ցանկամ , եւ քաղցր է ինձ լրտել արդ
 Չի յեա այսքան հեղման արեան , յեա ընդերկարքն քինու .
 Յանիրաւ պատերազմէն յեալս կացեալ Բապարտա ,
 Արդ ուրեմն դարձ ասնէ 'ի վաղեմին հաշտութիւն . . .

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Յանիրաւ պատերազմէ ! ոչ այնպիսի թըւի ինձ
 Ուր տարապարտ թըշնամանաց իցէ 'ի փեժ պատերազմ .
 Յարին Տեւեկեայ խառնեցիր դուք 'ի Լիմնէ
 Բզգոհեց զից . Տեւեկեայ ասեմ մերայ թաղաւորի ,

Այս եւ ոչ այլ ինչ պատճառք եղէն ծանոնցրս վիճից ,
Յուշ լիցի քեզ աէր արքայ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Լուէի զայն զի մի տաց
Շառադունան . ուստի՞ ուսայք 'ի յարամի Տաշտութեան
Ծըպտեալ 'ի ձեւ կանացի , եւ առաջի բազնաց զից
Գաւաճանել ըզկեանս 'ի խումբիս պարերդուաց եւ տօնից :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Այլազգ է 'ի համբաւոյ , այլազգ իրացն իսկութիւն .
Ոչ յանձն առնու . Սպարտա 'ի զէն կամելով ձեռն արկանել
Եւ բեկանել ըզթըշամին , յայդ վատութիւն խոնարհել
Բաղբալայց անարժանից :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Կարի իսկ քաջ , ոչ է պարս
Ոչ է արժան պատուոյ Սպարտայ 'ի բաղբալայս խոնարհել ,
Ուր համարի թէ իրաւունք զօրագունին իցեն իւր .
Ուր սուսեր սահմանէ զվէճ , ճըլմարտութիւն իրաւունք
Կրտսնին անգանթօր խորհուրդ ումպէտ փնասակար .
Եւ ոչ ոգւոյ սպարտականի է շնորհ՝ առնել իրաւունս ,
Այլ բրնուութիւն համեստ քօղով ազատութեան ըսքօղեալ :
Սովորութիւն իսկ է ձեր այդ՝ խոյս 'ի լուէն տալ 'ի բաց
Իւր փնասակար իցէ ձեզ , եւ երազունքս զուլ յոճիր
Որ թըլիցի ձեզ օգտակար , պառակտել զազդըս զբացիս ,
Բաժանել ըզգօրութիւն նոցա եւ վաղ հասանել
Հարկանել ըզհերձեալս , եւ մասնութեամբ քան զինուք
Ի լուծ անարժան 'ի քարշ ածել ըզնոսա .
Ձեկադա համօրէն այսպէս նրկուն արարէք .
Ձըքնադ արուեստ նրաձնելոյ ըզզետութիւնս ընդ ձեռամբ .
Օրինակ այդպիսիքըդ պանծալով կալ ազգաց ,
Քաղաքակիցես Լիկուրգեայ , օրէնդդիր ըջնա ձեր :
Օն անդր ըզպաճուճեալըզ կերպարան զիւր 'ի բաց .
Օրէնք նրազ կացցեն 'ի ցոյց , եւ տիրեցէ լաւութիւն .
Տիրեցցեն եւ առ ձեզ հաւատք պատիւ ուղղութիւն :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Տիրեն իսկ մեզ այդպիսի , հանդերձ դորիմբ տիրէ դուժ .
Այդ թէ ոչ զիտիցես զինչ անդանին ընդ ձեզ անցք .

Արդէն կործան անկեալ կան ժայռք եւ աշտարակք իստմայ
Այրեացաւերք , եւ զյաղթանակ իւր յաղթանակն Բապարտա
Եթէ յառաջ վարեցէ , ո՞ ձեզ 'ի զից է պաշտպան . . .

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Արիտողեմ , բաւէ նա ինքն միայնակ զօրչափ կեայ .
Իսկ ընդ հոգով յորժամ կացցէ , աճիւն նորա անբարբառ .
Բաւեցէ տակաւին անտի ձեզ աջ արկանել :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Որոց շեւրդ կենդանեաւ քօվահարկու , տէր արքայ ,
Լիցին նոցա 'ի մահու : Այլ 'ի լուտանս իրեաց
Եթէ իցեմք այսքր եկեալ , կատարեցի եւ դառնամ (յառնէ)
Ի Սպարտա՝ ազգեւ զի մի զիցէ զսուսեր 'ի պատեն ,
Ձի է մնացուած ինչ թըշամեաց զեռեւս 'ի մարտ ձայնատուր :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ (յառնէ լուղ)

Պարձիր աղէ 'ի Սպարտա եթէ կամիս . բայց յաւել
Ձի ոգի առցէ նախ , եւ զցամաքեալ երակունս
Արեամբ անդրէն լըցցէ՝ նուաճել ըզթըշամեացըն նըշխար :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Այլ նուազագոյն պէտք են նըմա , քան զոր Մեանք կարօտին ,
Ի բոյժ վերացըն զոր սըբան նորա զեռեւս դառնահեծ ,

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Եթէ ողբալողբան Մեանք , այլ ոչ խընդայ եւ Սպարտա :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Բայց եւ ոչ 'ի խընդիր խաղաղութեան խոնարհի :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ի խընդիր եղէ այդ , այլ Բապարտա երկնչի
Ձի մի դուցէ ստըբնացեալ մերժեցից զայն . գիտէ նա
Ձի կազմք 'ի նպաստ կան ինձ 'ի կուի Ելիս Արգոս Սիկիւն .
Գիտէ քանի մը թերեպոյ ռի՝ եռայ 'ի սիրտ Մեանեաց ,
Ի՛րըր սըրեալ սուսերք մեր կան , իր անվեհեր են բաղուկք ,
Եւ զի զինուց յօղդողդ է բախտ . եւ յուշ լիցի զի թէ բնաւ
Յաղթեաց նա , նենգաւ եւ ոչ ուժով կալաւ յաղթանակ :

Այսպիսի ահա, Լիւսանդր, բազարտականն այն է գում .
 Ու գրթութեան պանծայ Հորհէլ խաղաղութիւն, բընագաւ
 Յերկիւղէ՝ պատերազմաւ 'ի սպառնքիւնն լինելոյ :

ԼԻԽՍԱՆԳՐ

Պատերազմ ապա ընտրես :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Խաղաղութիւնն ընտրեմ' եւ ,

Ձի չէ օրէն ինձ պատերազմ' ուր ժողովուրդն համարեն
 Խնդրէ յինն խաղաղութիւն . ս' սպր լծէ եր ճըլմարիս . .
 Այլ 'ի բաց դիցուք ըզհեւ , լիցուք դարձեալ բարեկամք ,
 Լիցուք եղբարք , եւ 'ի պատանան անդր ըզուսեր դարձուցուք ,
 Մի յաւերժ անհաշտելի արեւոյցէ քեն մահացու .
 Առ առեւ ինչ զերկարս եւ առ 'ի սպր սուսերի
 Կոտորել' ըզմիտանս ետուն երկինք մեզ ըզկեանս .
 Մի լծէ երկիր եւ 'ի ճոցոյ իւրմ զերկամ հատանել
 Ձի զայն այր ընկերի իւրում 'ի կոշ միջեւոցէ ,
 Եղեւան եւ մահու առնել' դործի . լծէ քինու .
 Առ արասցուք վախճան , ընդ հուպ լիցի Սպարտա եւ Մեակեր
 Մնապատ ամայի , լծողեալ եւ լծ մուրացիկ
 Խուժան համակեցոյ 'ի սուգ այրեաց եւ որբոց :
 Եւ զինչ ըզմենք հեղինատանս յայնժամ' երկիր առիցէ .
 Ստացէ զի զգրծնդակ նախճիր Թերայ նորոգեմք
 Համազգիւրս եւ համարինք ըսպարտացիք եւ Մեակեր ,
 Ձի երկու եւ լծ եղեն եղբայրապանք 'ի թերէ ,
 Իսկ աստ որչափ սքիւտէ զայրոյթ մեր դիակունս 'ի գաշտի :
 Եւ առ ինչ կատաղութիւնըս մեր այլքան մեղկին .
 Վասն անըզդի խուն ինչ երկիր , որ հազեւ հազ բաւեցէ
 Դաճեւ ըզմեզ , երկիր ներկեալ արեամբ եղբարք եւ ճաղաց
 Խողտեղեց 'ի մենք . աւաղ , մի պատմեցի յԱլադա
 Այսպիսի ինչ ամօթ ըզմենք . լծէ համբառ ոչ զօրէ
 Հարժեւ ըզմեզ , գնեալ խնդիր օգտի ըզմեզ շարժեացէ .
 Մերձ նախանձորքն մեր Ալմէնք կայ եւ գոռոցն թերէ ,
 Ար զբաւելոյ պատերազմիս ծանու սպասեն արդ պարտաս ,
 Առ 'ի դիմել 'ի վերայ պարտաւելոյ յաղժողին ,
 Յաղբըտակել ըզյաղժութիւնն նորա , կործանս արկանել
 Չայն ինչ կանգնեալուն մեծութիւն . մինչեւ 'ի ձեռս է պատհէ ,
 Դիցուք զանձինս յապահոյթ , 'ի հաշտութիւն խօսեցուք :

ԼԻԽՍԱՆԳՐ

Ի թեզ է ապաստան ընդունել զայն կամ մերժել :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Սակայն նախ ըզհաշտութեան պարտ է լըսել ըզպայմանս ,

ԼԻԽՍԱՆԳՐ

Լուր հակիրճ . զԱմիէա պարտիք 'ի դուրս տալ եւ զՏայգեա ,
 Եւ 'ի Լիննե մի եւքս գալ առ 'ի խըմբել անդ ըզածն :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Առաջինն ինձ եւ երկրորդն ընդունել է պայման ,
 Մերժեմ' զերրորդն , եւ առ ինչ շառնել մեզ զս' ի Լիննե ,
 Ընդէր իցէ զերկեւ ըզմեզ 'ի խնամակալ դից մերոց .

ԼԻԽՍԱՆԳՐ

Ձի 'ի Լիննեան տօնս անդ լուցաւ նախկին կայծակն մարտին ,
 Եւ առ 'ի զայն շիջուցանել հրդեհ՝ շեղեն բաւական
 Դախճիրք արեանցնն մինչեւ ցարդ հեղեալ ընդ ամս երեսուն ,
 Եւ միւսանդամ լուցցի' լծէ ոչ բարձցին պատճառքն 'ի միջոյ .
 Սարտ է ապա մինչեւ շիջեալ 'ի սպառ 'ի մէջ մեր քինուն ,
 Բառնալ 'ի բաց ըզվտանգաւորն զայն կայրուրդ 'ի մի վայր :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Դախառանք անուան իւրոյ Արխառոգեմ ոչ զընէ
 Չխաղաղութիւն . փոխանակել օրէն է զգոյս ըզպատիւ .
 Զորդիս եւ զկեանս եւ զամենայն ինչ . այլ ըզդիս , Լիւսանդր ,
 Ըղնամակալ դիս եւ ըզհաղ մերոց կըրօն պաշտել ,
 Հառաջին 'ի պարտես մեր եւ զերազոյն 'ի բաղձանս . .

ԼԻԽՍԱՆԳՐ

Յաւել եւ զզերազոյն 'ի զառանցանս . զի օտիմ
 Առ այր աղաւ 'ի ցնորից առմին , առ այր քաղազէն
 Ար ըզնըրտուելըդ զզգոյսիկ ըզդիս ըզնորքս գամիկն ,
 Բուռն 'ի սուսեր իւր եղեալ եւ ծաղր առնէ⁹ . ոչ զիտեմ
 Արշալի' ինչ ցարդ լիննեանցդ հասեալ իցէ մեզ դից օչնութիւն .
 Գիտեմ' զի մեա իսկ լեալէ ցարդ , լիցի եւեւ 'ի յաղալոյս ,
 Ելծէ ոչ վաղ բարձցէ ըզըհոս եւ զպաշտօնայն 'ի դմանէ
 Իմաստութիւն միւս այլ 'ի դից' յոյժ քան ըզգա գերազոյն :

Ազատախօս բանիցըդ տաց պատասխանին համարձակ .
 Այնպէս թողին լըբն զիս զիբ անօգնական մինչեւ ցարդ ,
 Չի արդարեւ գոհանալ ընդոցանէ ոչ կարեմ ,
 Այլ եւ ոչ արհամարհել այսուիկ իշխեմ ըզնոսա .
 Պատճառք յոգունք են 'ի սրբոյի խմւմ հըզօրք եւ գաղանիք ,
 Որովք պաշտել ենձ պարտ ե զգիս եւ երկնէն ի նոցունց .
 Եթէ իցեն քեզ պատճառք հաւատալոյ թէ գոն զիբ ,
 Իցեն արդեօք եւ պաշտելոյ իսկ ըզնոսա , եթէ ոչ ,
 Գոնեա դու ակն ած առնկին զառանցանաց՝ որ ահադք
 Իբրեւ ըզդիս են արքայից , եւ ոչ ումեք հնազանդին :
 Ելիս երբեմն 'ի յալիմդեանց ըզձեզ կամեր 'ի տօնից
 Արտաքսէլ . այլ թըշնամանքն այն զոր խռով ոչ յարուցին ,
 Դանի զինուք քանի՜ քինու զմեթմանն ըզդէմ ոչ կալաք .
 Սակայն այլազգ թըշնամանքն այն էին քան զայս յոյժ այլազգ .
 Ելիս ազատ յերկրի իւրում զիւր իրաւունքն վարէր ,
 Եւ Սպարտա 'ի վերայ զիցըն ոչ իւրոց մարտնչէր .
 Իսկ աստ մեզ մարտ է զթերափոց եւ զմհհնից հայրենեաց .
 Մեր է երկիրըն , մեր բազինք , եւ մարտիցուք անկապուտ
 Պահել զայն , ցորչափ ձեռք ցորչափ բազուկք իցեն մեզ .
 Չըրկեալք յայնցանէ , լանջիւք մերովք մարտիցուք ,
 Յամբառնալ կրօնից դրօշակ 'ի պատերազմ , մըղի մարտ
 Յանդընօրեն , եւ գութ իսկ անդ՝ գութ իսկ փոխի 'ի զսյրոյթ ,
 Դախ քան ըզգէնըս կեանք յայնժամ առնին 'ի բաց ընկեցիկ :
 Չի՛ երկարեմ . եթէ Սպարտա կամի ստուգիւ հաշտութիւն ,
 Լիցի նախկին հիմն հաշտութեան թողուլ ըզդիս մեր 'ի մեզ ,
 Ապա թէ ոչ դարձցուք 'ի զէն :

ԼԻՍՍԱՆԴՐ

Մի , այլ գիցուք զայն 'ի բաց .

Ոչ համարիմ փառս ինձ , արքայ , յամառել կալ 'ի կարծիս .
 Տըկարութեան նրկուն մըտաց է այդ , շատ իսկ մեծախոհ
 Թըւիմ ինձ՝ առ 'ի թողուլ քեզ բովանդակ ըզպարճանս
 Ի պարտութիւն զիս մասնելոյ , զիս խեղամուտ առնելոյ :
 Կացցէ լինեանքն պահանջումն 'ի բաց , հաճոյ իցեն սյլք :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Հաճոյ են ինձ , տամ քեզ աջ հաւանութեան :

ԼԻՍՍԱՆԴՐ

Եւ եւ քեզ :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Խընդրեա ինչ այլ , մընայ ինչ այլ քեզ ըզձալի :

ԼԻՍՍԱՆԴՐ

Ոչ ինչ այլ :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Բարեա . մընա Լիսանդրէ :

ԼԻՍՍԱՆԴՐ

Արիստոս եմ ողջամբ կեաց :

ՀԱՆԳԻՍ ԵՐՐՈՐԳ

ՏԵՍԻՒ Ա.

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ ԲԱՆԻՄԱՆ ԼԵՐՄԱՆ .

Պէն իսկ չեն, եթէ եկն երբէք կեանք մեր անդապառք .
Անդապառք արդեօք եւ միշտք իմ լինեին, ըզգամ զայն :
Տուք ինձ երկինք արիւթիւն, զի հանդուրժեալ կարացից .
Մենուաղեսցի աջ իմ, եւ մի կայցի ըզմիտս իմ խաւար . . .
Ոչ սյգպէս, նա աւանիկ օդնէ, աւազ, նքմա ստուեր,
Բնաւից մըշտացս այնուիկ 'ի մի եւեթ հարուած լիցի գրաւ .
Այո՛ 'ի մի եւեթ հարուած մըճարեսցի ամենայն . . .
Մի՛, չեն ինձ կամք, թող անդր 'ի բաց տար ըզխորհուրդ սյգպիսի,
Այժմէն 'ի դոյն ըսկըսանին միտք իմ միտել 'ի հրապոյր .
Եւ դու անդուրժ ըստուեր դըժնեայ, հաշտեաց ընդ իս միանկամ,
Լէր հաշտ, ներեա . եղէ քո հայր, եղենաւար ապարեն,
Գիտեմ իսկ զայդ, այլ եւս միշտ հայր, եւ դու միշտ դուտար իմ, եւ զի՛
Ըզհեա մըտեալ հաշտեալս դեւ, զի՛ ըզսիրտ իմ կեղեքես :

ՏԵՍԻՒ Բ.

ԿՈՆԻՊՊՈՍ, ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Տէր արքայ, ոչ է ժամ արտասուելոյ մինչ զընծան
Մեռնէր առհասարակ ընդ հաշտութիւն ցանկալի .
Եկ երթիկոյր, խոյս 'ի մըշտաց տեղօճէջ տուր, եկ ընդ իս,
Երեւեւ ժողովորդեան քում հըրճուելոյ՝ որ հայր իւր
Կոչէ ըզբեկ . . .

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Ես հայր . այո՛ եղէ երբեմն եւ ես հայր .

Եւ քաղցր 'ի սիրտ իմ ըզգպցի զանունդ զայդ, ոչ եւս արդ .
Բնութիւն զանունդ ինձ սըրբազան ետ, բարձ յինէն զայդ զայրոյթ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Մի՛ եւս ապա խորհիր դու զայդ, նոր այժմ՝ է քեզ կարգ իրաց :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Ոչ ինձ զանունդ պաշտելի թըւէր 'ի սպառ կորուսեալ,
Ձի սիրտ դառնաղէտ խընդրէ զեղուլ հանապաղ,
Եւ դիւրաւ յուզեալ տեղի տայ քաղցրութեան գործից .
Կամ՝ զի դառամ եւ տըկար տիցց են դառն արգասիք .
Կամ անծանօթ ինչ գուժ՝ որ տայ ինձ խորագոյն 'ի սըրտի
Ըզգալ զորդոց կարօտութիւն, եւ բուռն 'ի յիս զըրգուէ խանգ,
Կամ՝ յուժեք 'ի զից զանխուլ աղէտք 'ի ներքս ազդեալ յիս,
Չոր ըզգալ եւեթ ըզգամ, այլ իմանալ ոչ կարեմ .
Գիտեմ միայն զի առ նքմա մըշտաց իմոց արհաւիրք
Թըւին դագարել, եւ լըռելիւնքս բերկրութեան
Հրապոյրք 'ի սիրտ իմ ընդմըտեալ ըզխիղճ մըտացս ամբեն,
Եւ 'ի խորոց սըրտէ ընդ աչս յորդեն 'ի մեր զարտասուս .
Արդ զայս ախորժ պատրանս հասցէ կորուսանել ինձ ընդ հուս :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Կայցէ ապա աստ կեսիրա եթէ հաճոյ իցէ քեզ,
Յամեցո զերթ նորին, յըղեա աղերս ընդ ժամս առ Տալեթիր :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Իսկ հայրեն տառապեալ, որում սուղ ինչ մընան կեանք
Որչափ բաւէ զիրկըս զըստերն արկանելոյ չեւ մեռեալ,
Կարծիցես թէ յանձն առցէ . ո՛հ զի չեք քո եղեալ հայր .
Եւ ոչ գիտես զինչ հայրենի անուան ազգումն է 'ի սիրտ,
Եւ քանի քաղցր է սըրտի հօր առ իւր զորդեակ իւր ունեւ,
Եւ իբրք դառն կալ հեռի 'ի նքմանէ, երբ անձառ .
Եւ զմայելի է բերկրութիւն տեսանելոյ զնա անդրէն,
Աճելոյ զպարանոցաւ նորա վըազուկս երկոսին
Դողդոջուն 'ի հըրճուանաց, եւ գէմս 'ի գէմնս մաճեալ
Կալոյ զմայլմամբ ձիդ 'ի համբոյր արտասուելով առ խընդին,
Այսպիսի են հըրճուանք այլոց . եւ միայն զուրկ եմ յաւերժ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ուրեմն այլուստ ըզգըրկանացըդ քոց խնդրեա փոխարեն ,
Եւ մի կարի սըզով գըրգուեր զանչափ երկնից բարութիւն
Որ հաշտ ընդ քեզ թըլին արդ . եւ զի դու ոչ զոհանաս .
Հաւատա ինձ , զի յոյժ ըզվիշտս քո քեզեն յաւելուս ,
Մեծեղեան իսկ որ ըզքեզ թէ համարես , յուշ լիցի
Ձի տկարութեան մահկանացուի ներողամիտ են երկինք :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Բայց եւ պատժեն , եւ ըզգամ , չեւ զիմ լըցեալ ըզպատիժ .
Ո՛վ ժայռի խոռմանք , ո՛վ սըրբազան գետեղերք
Կարկաջահոսքն Լազոնի եւ Պամիսայ , ոչ եւս այլ
Լիցի զիմացըս ձեզ զինուց երգս յաղթականքս լըսել .
Ո՛վ արբուշիք , ո՛վ անարգեալըդ Հերակլեանց տուն արեաց ,
Ներկեալ տակալին յարին անպարտ , տակալիք
Անկիր 'ի զլուխ եղեռնաւորքս հօր , զոճիր իմ ծածկել
Ընդ նախատինքս քո ներքոյ աւերակացըդ քոյոց :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Հանդարտեաց տէր արքայ , 'ի մոռացոնս արկ զանցեալս ,
Եւ մի դառն յիշատակաւ ըզվերըս քո զայրազներ :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Սիրեցեալդ իմ Կոնիպուէ , կարիցեմ տալ լըսել յիս
Խղճի մըտաց . եւ կարել իսկ թէ կարելի , պարտ էր ինձ .
Ի տըրտմութիւն եմ քեզ , դիտեմ . սակայն եւ դու իսկ դիտես
Ձի ծանր եւ միշտ տառապելոց անձանց լինել կենակից .
Ներեալ թէ ոչ զայլմէ ընդ քեզ՝ լայց զաղետից բարբառիմ .
Ի տալ ըզվերըս իւր 'ի ցոյց ըսփոփի սիրտ վերաւոր ,
Եւ իմ վերք՝ կորուսելոցս ե որդեկաց յիշատակ .
Յիշեն Կոնիպուէ , յիշեն արդեօք զԱրգիս :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Եւ զի՞նչ օգուտ , տէր արքայ . . .

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Յիշեն զայն դառն գիշեր ,
Յորում զանմեղն աստ առ սեմովքս 'ի մըտորիմ գիրկս Եւմեայ
Սւանդեցի , եւ դու առ իս կայր տըրտու արտասուօք .

Ճըւէր մանկիկն եւ 'ի գըրկացըս բաժանել ոչ կամէր .
Յիշեն զայն , Կոնիպուէ , է՛ քեզ գիշերն այն յուշի :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Յիշեմ անմոռաց զայն ամենայն . այլ աղէ . . .

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Ձիքն իսկ թըլի ինձ տեսանել , ո՛վ դիք , եւ զձայն իւր լըսել .
Երկոցս ըզնա 'ի ձեռս Եւմեայ մատուցանել կամէի ,
Երկոցս անգրէն ըզնա 'ի գիրկս իմ 'ի յետս ընկալայ ,
Եւ համբոյրս 'ի նուազ յետին տայի կըրկին եւ կըրկին ,
Լալով 'ի սիրտ իմ որ գուժեր զեղբրականն ինձ աղէտ :
Իցէ թէ չէր իմ չարագոյժ սըրտիս եղեալ ձեռքնուտ ,
Ո՛հ ոչ այդպէս 'ի մահ զըտորիկ իմ մատնէիր զըտորիկ հէք .
Կէիր դու ցարդ , եւ կեանք քո գեւ . քաղցր ինձ առնէր ըզկենցաղ ,
Եւ ոչ պատկեր քո սիրելի 'ի սպարտուհ շոյն կերպարան
Տանջել ըզմիտս իմ գայր այժմիկ , զն ապա երթ Կոնիպուէ ,
Ըզպատուէր իմ կատարել , ճեպել զընալ Կոնիպուէ .
Մեկնել թէ մարթ իցէ առանց երեւելոյ աստ առ իս :

Ի փեղեկ Կոնիպուէայ տալի , Դրոնէ անդի Կոնիպուէ :

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԿԵՍԻՐԱ , ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

ԿԵՍԻՐԱ

Առանց առ քեզ երեւելոյ ! 'ի քոց շըրթանց ելանէր
Այդ խիտ հրաման :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Հիմ սիրելիդ իմ դաս հիբիս մահառիթ .
Ո՛հ երկոցունցս իսկ լաւագոյն էր չերեւել իրերաց ,
Եւ մի տալ աչաց մերոց զայս դառնաղէտ բերկրութիւն
Տեսանելոյ ըզմիմեանս .

ԿԵՍԻՐԱ

Այլ կարելի՞ հանդուրժեմ ,
Ո՛րպէս մարթ էր ինձ յիմմէ բարերարէ գնալ 'ի բաց
Առանց ըզնա տեսանելոյ , եւ շնորհ նըմա ունելոյ ,

Մինչ չեւ ըզբաժանման իմոյ թափեալ դառնութիւն ,
 Չեւ ըզյեան տրեւալ ողջոյն հրաժարական իրերաց .
 Ի մէջ վըշտաց իսկ այսօրիկ այնպէս հաճոյ են վայրկեանք ,
 Այնպէս բերկրալիք . . .

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ինձ ամենայն բերկրութիւն
 Վաղ դադարեալ է . տեսանեն ըզվեմբդ զայդ , կեսիրա ,
 Ի դմա խաղաղութիւն իմ ծածկեալ կայ , անդ եւ սիրտ ,
 Եւ որ ինչ էն ինձ սիրելի եւ ահարկու յաշխարհի :

ԿԵՍԻՐԱ

Ոչ կարեմ՝ ըստզ ըտանել ըզվիշտ սրբութի քո , աբբայ .
 Իրաւացի է դա , եւ զգոյն բնութիւն ինքնին պահանջէ .
 Սակայն իցէ պարտ զի հնգցին յաճին որդւոց սիրելեաց
 Արտասուք հարց յախտեան :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Եւ յախտեան արտասուել
 Ի ինձ նըւաղ . թող ինձ զբարիկ իմ թող հեղու արտասուս ,
 Այս եւեթ է աղետից իմոց 'ի ճահ , այս եւեթ
 Մընայ վաստակ ինձ արժանի . վրեժ խընդրութիւն երկնասաստ
 Չայս ըսփոփումն միայն եթող հիբիս :

ԿԵՍԻՐԱ

Ըզգաստ լեր

Մեծարեն երկինք 'ի քեզ ըզհօր բարոյ , ըզբարոյ
 Թաղաւորի եւ ըզբաջի քաղաքացոյ ըզկաստակ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ըզբարոյ հօր ! ըզբաջի՞ քաղաքացոյ !

ԿԵՍԻՐԱ

Եւ չիցէ՞

Անպիտի , ոյր սիրտ 'ի վեհ վառեալ 'ի սեր Հայրենեաց՝
 Տայ զորդիս իւր կամակար 'ի նուէր օգտի աշխարհին :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

(Ո՛վ դիք , եւ զննչ ածէ ինձ յուշ :

ԿԵՍԻՐԱ

Եւ 'ի զբրկացն հայրենի
 Յուզարկէ 'ի մահացու զնոսա քըրմին 'ի տապար :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

(Ո՞ր 'ի ստորացնոց տայ բարբառել զըմա , ո՞
 Ի շերթունքս գորա դընէ զայդ բան անողորմ :))

ԿԵՍԻՐԱ

Ո՞ր իսկ լըւաւ վեհ ինչ քան զայդ , ո՞ր երեւեալ ասա ինձ
 Վեհացն հանգոյն , էիր եւ զու անդ առ բազնաւըն զոհին :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Են այո :

ԿԵՍԻՐԱ

Տեսե՛ր ըզնա ձեռնակապեալ առ 'ի մահ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Խոււ լեր :

ԿԵՍԻՐԱ

Տեսե՛ր ըզնա 'ի տաղնապի անդ մահուն :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Դադարեա , անողորմ , բանք քո ըզսիրտ իմ խոցեն :

ԿԵՍԻՐԱ

Չէ պարտ արքամել քեզ , պանծալի է քեզ ածել զայդ 'ի յուշ ,
 Ոչ արքամութեան , այլ բերկրանաց է այդ սրբալի հօր առիթ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

(Վիշտ վըտանգիս , տաղնապ մահու .)

ԿԵՍԻՐԱ

Քաջալերեաց , ըսփոփեաց

Ընդ վաստակքս քաջութեան քո , զոր ոչ ամբ , ոչ աղէտք
 Եղծանել կարացեն . հըղատակաց քոյոց սեր
 Աբբայութիւն քո եւ փառք լիցին քեզ , տէր , 'ի խրախոյս :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Չինչ խօսիս, արքայութիւն՝ քան զամենայն իսկ աղէտս
Աղիտադոյն է ինձ այդ. թէ կարէիր հարցանել
Չաճիւն՝ երբեմն թագ՝ ի գլուխ գերի բազմեալ ի դահլոյս,
Լբեէիր՝ զի յաճախ առ ի պատիժ տան երկինք
Ըզգաւազան եւ ըզթագ:

ԿԵՍԻՐԱ

Այլ բազում այն է զի ըթագ
Երկինք ի վարձ տան վաստակոց, որպէս եւ քեզ իսկ ետուն...

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

(Ո՛հ կացեն, լռեսցեն բանք, որ զիս ի մահ հարկանեն).
Մեծարանք քո, Կեսիրա, մեծ ինձ պատիւ յաճախեն.
Այլ ճանաչեն դու զիս... բաւ է. բազմել եւ ես բազմեցայ
Ի դահ արքունի. այլ ո՛հ իցիւ չէր բազմեալ.
Երանի եւ բիւրիցքս երանի, ում չէ փոյթ
Բայց միայն թագաւորել իւրոց անմեղ ընտանեաց,
Ում չէր այլ դահ՝ բայց ի սիրտ որդւոցն դահ բնակակիր,
Քանի օտար, ո՛հ, ի միմէս, զոր ինձ ի դահ տեսանես.
Թող ինձ բազմեաւոր արտասուել, երանելի լինեաւոր:

ԿԵՍԻՐԱ

Եւ կամի՞ն զի թողից ըզքեզ յաղէտս յայտոսիկ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Արժանի իսկ եմ աղետից... արդ ժամ է մեզ մեկնելոյ,
Ոչ եւքս մեզ լիցի զերեարքս տեսանել. արտասուեն
Լան դու զըստրիկ իմ Կեսիրա, տացեն երկինք բարեգութ
Վարձս արտասուաց քոց հատուցեն:

ԿԵՍԻՐԱ

Երկունք մահու ունին զիս:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Ողջամբ մընա. ողջոյն յինէն տուր հօր քում, հօր երջանկի.
Ի հարցանելնորա զարկածքս քո, եւ յեզր անկողնոյն
Ըզջըրթանց քոց ի կախ, խօսիցդ ի լուր կալ յակճիւ,
Պատմեալնմա իբր ինձ էիր դու սիրելի, եւ քանի՜
Խղճք անուշակբ ըզսիրտս մեր կըցորդէին ընդ իրեար.

Յաւել ասելնմա զաղէտս աղեղորմս որ հասին
Կալան զԱրիստողեմ. եւ կաթիլ մի արտասուաց,
Միակ հառաչ ի սրբտէ ըզխօսքս քո զեւուցուն:
Բարեաւ, զըստրիկ իմ Կեսիրա, բարեաւ մընա:

ԿԵՍԻՐԱ

Դարձիր, ո՛հ, կաց:

Յ՞ երթաս,

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Եւ զի՞ խնդրես:

ԿԵՍԻՐԱ

Ո՛հ, ոչ գիտեմ, այլ կաց աստ,

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Կեսիրա:

ԿԵՍԻՐԱ

Արիստողեմ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Չունիմ ժողով,

Եկ դու ի ծոց իմ, գիրկս ինձ արկ, ո՛վ հըրճուանացս, ո՛վ անճառ.
Խանդաղանացս, ըզգամ ի սիրտ՝ զի ոչ է սա ինձ օտար,
Միւս եւս անգամ ըզփորձ առեալ. ո՛վ դիք, եւ զայս յաւելուք
Ի տառապանս իմ եւ ես ինձ յաճախել զայնոսիկ.
Պատրէք թերեւքս զիս, եւ խաղ առնէք զինեւ անողորմք.
Ի բաց կաց, Կեսիրա, ոմն ի ժանտից զըժոխոց
Ի զըրկախառն անէ ընդ քեզ զիս ի համբոյր, ի բաց կաց:

ԿԵՍԻՐԱ

Յիս, տէր արքայ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Թող զիս, փութա...

ԿԵՍԻՐԱ

Քանի՜ զայրոյթ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Երթ փախիր

Խըրոց ընդ իս եւ ընդ քեզ անկեալ բազում անտեսիլ,
Բազում զըժանայ յետքս մըղէ զիս, լեր յինէն ի բացեայ:

ԿԵՍԻՐԱ

Վայրիկ մի եւս:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Ոչ եւս է ժամ յամէլոյ աստ, Կեսիրա.

Մընա խաղաղութեամբ, որջամբ մընա դու յաւերծ:

ԿԵՍԻՐԱ

Կաց տէր արքայ, անաս ինձ... (Աբիստոյէմ էլանէ 'ի Բոյոյ):

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԿԵՍԻՐԱ

Մեկնի սրանայ նա 'ի բաց

Վըլտացեալ կարեվէր, եւ կարեցեմ ժուժկալլ
 Թողուլ ըզնա... իսկ սէր այնքան... իսկ յըլտակը անձկալիք.
 Ա՛հ ոչ կարեմ. ո՞ւրեմն Արիստոյէմ, իցես դու,
 Որ այդպէս գրաւես ըզսիրա իմ եւ յուզես 'ի գորով:

ՏԵՍԻԼ Ե.

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ, ՊԱԼԱՄԵԴԻ ԷՄ ԵՊԵՆ

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Աճանա 'ի խընդիր քո, Կեսիրա, չորջէար
 Կազմ եւ պատրաստ եմք 'ի մեկնել, քեզ միայնոյ սպասեալ կամք:

ԿԵՍԻՐԱ

Յամեացուք Լիւսանդրէ ըզդառնը չու վայրիկ մի.
 Արիստոյէմ կայ 'ի վիշտ եւ 'ի տագնապ այնպիսի,
 Չի զամենայն ինչ ձախողակ է կասկածել 'ի նմանէ,
 Մեղը թուժիւն եւ ապախտիք լիցին թողուլ ինձ ըզնա.
 Սիրէր զիս յոյժ, եւ բարեօր մեծամեծօր ելից զիս...

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Հրեշտակ եկի ես 'ի Սպարապ, Սպարապ անժոյժ անհամբեր
 Մընայ ելից իրացն 'ի Լուր, եւ յամեցումն ամենայն

Համարեացի ինձ 'ի յանցանա. դու թէ կամիս կաց ասանէ.
 Յաւիմ եւեթ ընդ հայր քո, զի 'ի տեսոյ քո վրիպեալ
 Ընկըլմեացի ձանրալծախի՞ծ 'ի վիշտ 'ի վիշտ նա անբաւ:

ԿԵՍԻՐԱ

Իցէ ստուգիւ այդ այդպէս:

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

Գուցէ մեռցի առ վըլտին:

ԿԵՍԻՐԱ

Եթէ այդպէս է, յաղթեացէ ապա գորով հայրենի.
 Գըլծացին զիւր յԱրիստոյէմ, ինամարկեացեն նըմա զիւր:

ՊԱԼԱՄԵԴԻ

(Տես ինձ քանի անգուծ է սիրտ քո բարեկամ):

ԼԻԻՍԱՆԳԻՐ

(Լուռ լէր, յուշ
 Խոստումըն քո, մի ծանկցէ Սպարապ ըզքո վատուժիւն):

ՏԵՍԻԼ Զ.

ԿՈՆԻՊՊՈՍ ԷՄ ԵՊԵՆ

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ընկալարուք, տիրելք, դիտին որջոյն հրաժարական,
 Պալամեդ եւ Կեսիրա. ընդ Կոնիպուկայ յիշեմք
 ՉԱրիստոյէմ, ինթամ յոյժ եւ կասկածեմ թէ գուցէ
 Գոյժ ինչ ընդ հուպ դըմնդակ ընըմման հասցէ ձեզ:

ԿԵՍԻՐԱ

Մի լիցի, պահպանեացեն ըզնա երկինք, որ պահեն
 Չարեար առաքիւնի եւ զթագաւոր բարերար.
 Այլ զի՞նչ տառապեալն այն գործէ արդ, զի՞նչ ասէ:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Եւ ոչ ինչ, ձեռն ըզձեռամբ անեալ բազմեալ կայ անշարժ,
 Տըլուր վարանամիտ, դաշտ ընդ երկիր սեւեռեալ,
 Է տեսանել ըզնա մերթ արտօսք յաշտ հասկում:

Մերթ իբր ընդոստ 'ի քնոյ յայս կոյս եւ յայն յախուռն գիմեալ՝
Առնու թողու զայս ինչ կամ զայն , յար ըրուինէթ 'ի նոսրն .
Հարցանէ պըշու եւէթ , եւ ոչ լրէ հարցուածոյ :

ԿԵՍԻՐԱ

Հէք եւ տառապեալ , մորմարի սիրտ իմ ընդ նա :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Առ 'ի սթափեալ 'ի ցնորից անտի ըզմարտ նորա ,
Պատահեցի նրմա ուժգին , հարայ ետու նրմա ցունց .
Ինքն աղբեալ , ասէ՝ ո՛հ ես . ես զիս նրմա ծանուցի .
Եւ սըրբեալ զարտասուս աչաց նորա , հայցէի
Գուն գործէի սփափեալ ըզնա , այլ նա խոժոռ մոլեգին
Յիս ակնարկեալ , ասէ՝ 'ի բաց կաց յինէն հէք վատըւեր ,
Մի եւս առ իս ըսփոփանաց ինչ ըան , մի եւրս խօսիր .
Ասէր եւ զաչս 'ի վայր արկեալ ձեռամբ զիս յետըս մըղէր :
Սակայն ես ոչ թողի ըզնա , յորդորէի սփոփիթ՝
Մինչեւ 'ի միտըս եղեալ խըղղբեր յինէն թողութիւն ,
Մինչեւ ամեալ գիրկըս զինեւ՝ զիս բարեկամ իւր կոչէր ,
Եւ յուղես արտասուաց զեղոյր ըզվիշտ իւր ամբաւ :
Լայպք երկաքանչիւր , եւ թօթափեալ 'ի լալիս
Ի սրբաէ իւրմէ 'ի բաց ըզոսկալի բեռնըս զայն ,
Թըւի արդ խուն ինչ հանդարտեալ . հետագօտ հարցանէ
Թէ մեկնեցաւ . Կեսիրա , կամի գիտեալ ըզբէն , գամ՝
Տեղեկանալ ամէլ առ նա առ 'ի սփոփումն ըզբէն լուր :

ԿԵՍԻՐԱ

Դարձիր ապա , տար զըրոյց , եւ վըկայեա , ահա գնամ .
Այլ որպիսի մորմարեւոյ , սիրտ իմ միայն գիտէ զայն .
Ասա նրմա զի կեցցէ , առա զի կեանքս նրմա
Իւրն մաղթէ Կեսիրա . գողջիր նրմա խրախուսեալ
Ընդդէմ արկածից , 'ի խնամքս զից վշտահեալ .
Եւ դու , Կոնիպոս , լիջիր նրմա օգնական ,
Առնիմէր կաց նրմին , 'ի սէր քո զնա յանձն առնեմ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Սիրտ իմ ինչ յոյժ առաւել քան ըզլըթ ունսրդ խօսի
Վասն նորա . ըզգամ զայն , եւ եմ իսկ քաջ խելամուտ :

ԿԵՍԻՐԱ

Հաւատամ՝ եւ ես զայն , եւ զըրոյր յիմնէ գուշակեմ .
Յաւել ասեալ նրմա եւ զայս՝ յիշեցէ զիս անմոռաց
Եւ ես կալայց ըզլիշտապէս նորա ցորափի է յիս շունչ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Զամենայն պատուէրըս քո կատարեցից անթերի :

ԿԵՍԻՐԱ

Անոս ինչ . թէ քանի ցաւովք սըրտի մեկնեցայ՝
Եթէ հարցցէ , դու զի տեսեր զիս վըկայեա նրմա զայն :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Յերկարեալ քո 'ի զըրոյց , յաճախէ զվիշտ հրաժեշտիդ :

ԿԵՍԻՐԱ

Հապա երթիցուք :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Օ՞ն Պալամեդ :

ՊԱԼԱՄԵԴ

Պատրաստ կամ :

(Վարանք են ինչ , պարտիցիմ արդեօք լրուել տակալին
Թէ օրէն իցէ զխոստումն իմ լուծանեալ . . խորհեցայց) :

ՏԵՍԻԼ Է.

ԿՈՆԻՊՊՈՍ Է- ապա ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Գեղեցիկ սիրտ , հոգի չըքնաղ , եւ մարդկայնոյ զըթուլեան
Անուշակ արգասիք , քաղցր ըզմայլութն հիբաց . Դուք 'ի Արիստոսի .
Տէր արքայ , եւ ուր ուրեմն մեկնեցաւ Կեսիրա ,
Եւ 'ի մեկնել իւրում եղեն վիշտ եւ լալիւն ոչ սակաւ :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Ցանկայի զի չէր մեկնեալ . աղղուին 'ի սիրտ իմ սաստիկ
Ըզգայի տեսանելոյ ըզնա դարձեալ , խօսելոյ

Միւսանդամ՝ ընդ նրմա . այլարդ զիարդ եւ իցէ . . .
Պատերազմ՝ ծանրը , կոնիպսէ , մըլի 'ի ներքս իմ 'ի յիս :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Դադարեացէ դա , եւ մի՛ դու այդքան լըբեալ վըհատիր .
Խրախոյս անձին տուր , ըլտըխուր խորհուրդս 'ի բաց մերժեսցիր :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Այլ աղէ ասա դու ինձ , զե՛նչ թըլի քեզ , կոնիպսէ ,
Չիցեմ՝ թըլուառ :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Ամենեքին իսկ եմք թըլուառ , տէր արքայ ,
Են իւրաքանչիւր ուրուք աղէաք :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Են այո՛ ,
Ամենեքին իսկ եմք թըլուառ , չիք մեր բարի՛ թէ ոչ մահ :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Զի՛նչ խօսիս , տէր արքայ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Կարի իսկ քաջ , մահ միայն .
Համարիցին թէ այնքան դառն , որպէս կարծի , իցէ մահ . . .

ԿՈՆԻՊՈՍ

Զի՛նչ . . .

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Այո՛ ամենեւին , եւ չիցէ՛ քաղցր եւ բարի
Այն որ վախճան առնէ վըլտաց :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Ո՛հ զե՛նչ ասես , ցընորիս :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Իուր կոնիպսէ , ունիմ 'ի քեզ վըտասհեւ ինչ , այլ խնդրեմ՝
Մի տեսանեւ ըզքեզ արխուր . այսօր եւեթ , եւ ապա . . .
Ընդ երկրաւ . . .

ԿՈՆԻՊՈՍ

Ընդ երկրաւ ! եւ զե՛նչ ասել կամիցիս .
Աւայ , դու զսիրտ իմ կարեւիւր բանիւդ այդուիկ հարկանես :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ընդէր իցէ մըտերիմդ իմ քեզ այդպէս վըտանալ ,
Հանդարտեաց եւ մի՛ լար , չեմ արտասուացդ արժանի .
Թող ըցցի յիս բովանդակ ճակատադիր իմ , անկցի
Արդ ուրեմն իմիս բախտիս խնարհեալ աստղին վարիչ .
Արեգակն , որ աստանէր ըզմե՛ծու թիւն իմ դարձցի ,
Եւ 'ի խնդրեւ զիս յարքունիս աստ՝ մի՛ դըտցէ այլ ինչ զիմ ,
Բայց ըզվէմ որ ծածկէն զիս , դու իսկ ոչ այլ ինչ գըտցես :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Ի՛չ , դադարեա 'ի խօսելոյ ինձ զայդպիսիս , տէր արքայ .
Բզխալականը զայդ մերժեա 'ի մահց ցընոր օտակալի :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ոչ , բարեկամդ իմ սիրելի , ոչ է սա ցնոր խօլական .
Ե ցնոր ժուժեւ ըզկենցաղ յեղաշըրթեալ 'ի չարիս :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Որպիսի ինչ եւ իցեն կեանք , պարդեւք են միշտ երկնածիր :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Հրաժարեմ 'ի պարդեւէ , իւ եղանիմըս թըլուառ :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Եւ ո՞ զիշխանութիւնը զայդ ետ քեզ , տէր արքայ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Աղէաք իմ :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Այլ համբեր արիարար աղետից :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Համբերի ցորչափ հըզօր քան ըզնօսին էր յիս կար ,
Այլ է արդ տըկարագոյն . էին արդեօր իւր սահմանք ,
Զայն փլուզին ուղեք աղետից՝ որ արդ յորդեալ ընկճեն զիս :

ԿՈՆԻՊՈՍ

Եւ զե՛նչ ուրեմն քո եղեալ է 'ի միտի :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Մեռանեւ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Եւ ոչ խորհին զի զդէց այդուիկ յափըշտակես զիրաւունս ,
 Զի երկնից եւ երկրի առնես այդուիկ թըշնամանս ,
 Եւ ոճիր ծանրագոյն յեղեռն քո յաւելուս :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Սիրտ անվերդով եւ անվիշտ խօսի 'ի քեզ , սիրելի ,
 Եւ ոչ զիմոցս 'ի միտ առնուս ըզրկից կարեաց յորդու թիւն .
 Յերակունքս որդեկաց չէ քո երբէք մելեակ սուր ,
 Չէ քո ստացեալ զարբայութիւն արեամբ . քոյոց որդեկաց .
 Դու ոչ դիտես թէ քանի ծանր է թազ զընեալ եղեռամբ .
 Դու աներկիւղ նընջես , եւ ոչ բարրաբք ըզբեզ սոսկալիք
 Ընդոսա 'ի քնոյ յարուցանեն , եւ ոչ ճիւղազ կատաղի
 Քեզ ուրնհար տեսանես յար եւ լըռնահար զառաջեալ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Պափոտ իցէ ինձ ըզճիւղաց լըսել 'ի քնն միշտ ըզվէալ ,
 Մերթեա 'ի բաց դամ մի զերկիւղ սնտաի , լեր դու զզանազոյն :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Երկիւղ սնտաի ! ոճ խեղամուտ թէ զբեղ առնել կարելի
 Քանի դժգեկեալ իցէ նա , քըստմենին հերբզ յարհարաց ,
 Յարտեանունըս քո յիմոց աստի սոսկումն անցաներ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ո՞ր զօրութիւն ըզկարգ բնութեան յեղաշրջել , աղարտել
 Ըզգըծոխոց նիգս եւ հանել անտի զմեռեալս կարէ ,
 Եւ առ ի՞նչ :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Զի յարհաւիրս անկանիցին մահացուք .

Տեսի , եւ ոչ խաբիմ , տեսի աշօք իմալք , եւ ձեռք . . .
 Այլ զի՛նչ օգնէ պատմել զայն . դժմեալ իրացն են յոյժ վէպեր :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Եւ կամիս զի հաւատս ընծայեցից այդոցիկ :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Մի դու հաւատս երազայոյց ցնորից իմոց ընծայեր .
 Ո՞վ աճինն ահարկուս , ճիւղալ խոժոռ . լըսեմ ո՛հ ,

Դուսար իմ լըսեմ ըզբողջեւ քո 'ի շիրմիդ , դադարեա ,
 Հաշտ արարից ըզբեզ , ցածիր . . . լըսեմ եւ դու Կոնիպուէ .
 Լըսեմ ես զայն , եւ սասանին ահիւ ոսկերք իմ 'ի լուր :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Զինչ ինձ ասել իցէ , արբայ , ճշմարտութեան բանից քոց
 Տիւպք այնպիսի են ահաւորք , զի գնայ ընդ սիրտ իմ աստուռ .
 Իցէ ուրեմն թէ բնակէ ստուգիւ ճիւղալ 'ի շիրմիդ ,
 Եւ դու տեսերդ զայն եւ լըսեմ , իբր աղէ բեր ասա ինձ ,
 Պատմեա զամենայն :

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Լուր արդ . եւ այս արհաւրաց ,
 Զորս 'ի շերթանց իմոց լըսես դու Կոնիպուէ , լիցի կնիք .
 Որպէս դու գիս աստ տեսանես , նոյնպէս եւ ես տեսանեմ
 Զլուսանելոյ զըստերն իմոյ յաճախ զըստուերն ակներեւ ,
 Եւ ո՛հ քանի զարհուրելի , լուր . մինչդեռ ես միայնակ ,
 Ի կալ բնաւից էից 'ի բուն , մինչ ես միայն կամ արթուն
 Բազմեալ 'ի նուաղ նըշուլ լուսոյ դէնբայնոյ , յանկարծուստ
 Ի շողին տըժգոյն վայլման առեալ ընդոստ զաչս 'ի վեր ,
 Տեսանեմ յանդիման ըզհրէշն 'ի մուտքս դըրան *
 Հաղայաձեւ եւ սպառնալից , երկզապկնիդ 'ի պատանս՝
 Որովք պատեալ էր ըզՏիրկէ 'ի դնելն ըզնա 'ի շերթիմ ,
 Վարք իւր անկեալ ըզդիմնք , մածեալ յարիւն 'ի փոշի ,
 Եւքս քան զեւս ընդ քօղովնոցին եղեալ ահարկուս :
 Զահի հարեալ , յետս ընկըրկեալ , աղաղակա զաչս 'ի բաց
 Դարձուցանեմ , եւ զնա դարձեալ հայիմ բազմեալ առ ինեւ .
 Անշարժ եւ անբարբառ ակընկաւոյց ինչն 'ի յիս ,
 Ուր ուրեմն 'ի բաց բարձեալ զարիւնաթոր փարսոս իւր ,
 Բանայ ըզճորձ իւր ցուցանէ զարգանդ եւ զճոց փեռեկեալ ,
 Աւիշ դեռեւրս թուիս անտի կայլակելով եւ զազիր :
 Մերթեմ ըզնա , այլ առաւել եւս անորո՞մ մատչի յիս ,
 Գիրկընդխառն փարի մածեալ զինեւ ամբապկնիդ :
 Թըլի յայնժամ ինձ 'ի զըրկաց նորին ըզգալ 'ի սըրտի
 Ըզբարբախել դեռեւրս եղի աղեաց նորա հերձեւոց ,
 Եւ քըստմենին հերք իմ յարհարաց , խընդրեմ 'ի բաց խուսափել .
 Այլ ըզմիջոյ իմն կալեալ ճիւղալն առնալ զիս ըրանի
 Ի ստորոտ շերթին , գոչէ . Այս Լուսառեալ մընամ քեզ ,
 Եւ լինի աներևոյթ :

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ըղդողանի հարկանիմ՝

Թէպէտ ճիւղող այդ ճըշմարիտ, թէպէտ մըտաց տըխրութեան
 Խցեն ցընորք խաբեպատիրք, դըթամ 'ի քեզ, տէր արքայ,
 Ձի ստուգիւ տառապիւ. բայց վըհատեւ վատաց է:
 Անյողողող արիութիւն բնաւից յաղթող է չարեաց
 Հեռացունն եւ ժամանակ փարատեսցեն 'ի քէն զայդ
 Աղմուկ սըրտի եւ տըրտմութիւն. խոյս 'ի վայրաց աստի սուր
 Ուր դըտանն վիշտը քո ճարակ. ընդ Յլլաղա համըրէն
 Անցցուր յայց քաղաքաց, տեսցուք զանձնիւր սովորոյթ,
 Եւ գըսանք անդ պէտպէսը ըզմիտըս քո գըաւեսցեն:
 Ձի՛ մըտախոհ լինիս, եւ զի՛նչ խելայեղեալ փորձես փորձ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ինձէն 'ի ներքըս մըտանել:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ո՛ր, 'ի շիրմնի, ո՛վ աստեղք:

Կաց, եւ առ ի՛նչ...

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Առ 'ի խորհուրդ յուրուէ անտի հարցանել,
 Յողըր ածել, հաշտ առնել ըզնա եւ կամ մեռանել:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Կաց տէր արքայ, խընդրեմ 'ի քէն:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ուստի՛ է քեզ զանգիտել:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ի ցնորից այտի քոյոց, թող ըզխորհուրդ քո 'ի բաց,
 Ի միտըս լեր:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Զայդ մի՛ յուսար:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Յիս, տէր արքայ, (եղնէ ինձ.)

Այլ ճըշմարտիւ ուրու 'ի դմա թէ բնակէ...

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Վաղուց զայն

Եւ ստէպ սովոր եմ տեսնել:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ձի՛ եւս ապա խընդրես այլ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Խօսել ընդ նըմա:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ո՛հ մի՛ գու բնաւ փորձեր զայդ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Թող հասցէ որ զինչ եւ է ինձ դըժընդակ պատահար,
 Կամիմ խօսել, կամիմ այդ զըստուրլն զայն հարցանել,
 Յեւ այսբանեաց ըստըրջանաց էր մեղք իմ ոչ թողանին,
 Օգնէ զխորհուրդ իրին գիտել, գիտեւոր ինչ հրամայեն
 Որ ինչ խընդրեն երկինք յինէն:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Լուր ինձ, անսա ինձ, ո՛վ դէք.

Աւաղ աղետիս, խորհուրդ քանի՛ ստեղծի:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Թող ինձ արդ, թող զիս ազատ, տուր ինձ տեղի, հրամայեմ:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Այլ յիս տէր. քանզի քեզ այդ են կամք, եւ կամք անյեղի,
 Զայս եւեթ խընդրեմ 'ի քէն, խընդրեմ անկեալ յուրս քո:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Խօսեաց եւ զի՛նչ խընդիր է քո:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ըզտուրըդ զայդ, տէր արքայ,

Ծածկեալ յաղդեր...

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Եւ զի՛նչ աղէ:

ՏԵՍԻԼ Բ.

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ ԸՆԴՈՐՈՐԴ Ի ԼԵՐՉԷ ՄԵԼԵԱԼ ԱՆԿՉՈՅ Ի ՔԱՐԻՐ .
Ե՝ ԿԵՍԻՐԱՄ

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Թող զիս , Ի բաց կաց անողորմ , կարեկից լեր , զըլծա յիս :

ԿԵՍԻՐԱՄ

Յո՛ թաքեայց , եղևիկ ինձ , հայել Ի նա ոչ կարեմ .
Ոչ աղաղակ բառնալ , եւ ոչ աստի Ի բաց խուսափեւ .
Ո՞ ինձ խրատտու , զի՛նչ ինձ առնեւ իցէ , հասից օգնեցից . . .
Ի գոյն մեռելատիպ , ԲՐՐ հոսէ քիւրան Ի զիմաց .
Հեբբըն քրտաճեւալ , ո՛հ Ի տեսիլ նորին լինում արհաւրօր .
Արխատողեմ , Արխատողեմ , ըզգայ իսկ ոչ , ոչ լրսէ . . .

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Փախիր , հեռի կաց , մի՛ հըպիր առ իս ըստուեր անողորմ :

ԿԵՍԻՐԱՄ

Բաց զաչըս քո , ծանիր զիս , եւ եմ որ ձայն տամ , զարթիր . . .

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ո՞ր է , անտես եղեւ նա . յո՞ ետ տեղի , ո՞ կերծոյց
Զիս Ի հինից անողորմին :

ԿԵՍԻՐԱՄ

Զու՛մե՛ խօսիս , տէր արքայ ,

Զի՛ շուրջ հայիս :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ո՞րպէս , ո՛չ տեսեր ըզնա , ո՛չ լրսար :

ԿԵՍԻՐԱՄ

Զո՞ , ո՛ւմ , ըզգողանի Ի լուր բանիցդ հարկանիմ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ո՞ իցես դու , որ զըլծացեալ ինձ յօգնու թիւն հասանես .

Ելծէ Ի դից երկնաւորաց որ , յայտնեալիւր զանձնն քո ,
Զի խոնարհեալ առ ոտըս քո անկեալ երկիր պապից քեզ . Ժողովրդի :

ԿԵՍԻՐԱՄ

Ո՛վ դէք , եւ զի՛նչ գործես , ո՛չ ճանաչես զիս , տէր արքայ ,
Ես ինքն եմ Կեսիրա :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Եւ ո՛ իցէ Կեսիրա :

ԿԵՍԻՐԱՄ

(Աւաղ , թափեալ է Ի մտաց .) Դէմք իմ չիցեն քեզ ճանօթ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ի՛ Ի սըրտի իմում դրոշմեալ . . . սիրտ իմ խօսի ինձ ըզքէն . . .
Բառնայ ըզքօղ աչաց իմաց . . . ո՞ գրեզ էած Ի սփոփեւ .
Ո՞ գրեզ Ի գիրկս իմ դարձոյց . թող զարտատու իմ խառնեւ
Ընդ քոյոցդ . ոչ հանդարեմ , սիրտ իմ պայծէ առ վըշտին ,
Ելծէ չօգնեն ինձ արտասուք :

ԿԵՍԻՐԱՄ

Հեղ զայն Ի ծոց իմ Ի սպառ .

Ոչէ գտանեւ քեզ այլ քան զայս ընդ վիշտըս քո կարեկից .
Քրտամոնք դընան յիս Ի բանից՝ որ Ի շըրթանց քոց ելին ,
Եւ ո՞ սուրուդ այդ իցէ որ զքեզ այդպէս հալածէ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Ուրու անպարտական՝ որ զամպարիշտն հալածէ :

ԿԵՍԻՐԱՄ

Իսկ ամպարիշտն այն ո՛ իցէ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Եւ :

ԿԵՍԻՐԱՄ

Դու ! Ընդէր , տէր արքայ ,

Ի՞նչ այդպիսի ունեւ ըզքեզ :

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Քանզի եւ ինքն ըսպանի :

ԿԵՍԻՐԱ

Զո՞ւսպաներ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Ըզդուստր իմ՝

ԿԵՍԻՐԱ

(Խելացնորի նա, սփ դէր,

Ո՞ր խօրական միտք ետուն դմա 'ի ներքս իջանել.
Ողորմած դէր, եթէ հաճոյ իցէ կոչել ողորմած,
'Խարձուցէք 'ի դա ըզմիտսն կորուսեալ, մի զգուծ ձեր
Փակէք 'ի դմանէ: Սարսես դողաս, տէր արքայ,
Եւ զէնչ թըլի քեզ տեսանել ակընկառոյց պըշուցեալ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Դառնայ անդրէն, նոյն ինքն է դա, ո՞չ տեսանես, օգնես ինձ,
Ծածկես թաքո զիս յերեսաց դորա, արա ընդ իս գուծ:

ԿԵՍԻՐԱ

Յնորիս խարիս դու տէր արքայ. ոչ տեսանեմ ես այլ ինչ
Բաց 'ի շիրմէդ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Հայեաց եւ տես, ահա զտեղի առեալ կայ

Զայրագին կանգնեալ 'ի մուտս ահա շիրմիդ բացելոյ.
Ահա յառեալ անթարթ աչքը յիս՝ մլուընչէ սպառնալից...
Յաճիր անկարեկիր. թէ ստուեր դրստերն իմոյ ես,
Առ իմմէ՝ 'ի կերպարանդ յայդ 'ի զբժկեալ երեւիս.
Ո՞րտ հրաման քեզ բռնանալ ընդդէմ՝ բնութեան, հետեւ Հօր:
Լուռ եւեթ կայ, յետս ընկըրկի, ոչ եւս ուրեք երեւի.
Ո՞հ քանի՜ անողորմ եւ քանի՞սն սոսկալի:

ԿԵՍԻՐԱ

Սարսուռ երկիւղի եւ զոսկրօքս իմոյդ դայ.
Ոչ տեսի եւ ոչ մի ինչ, այլ հեծութիւնն այն նըւալ՝
Զոր լըսէի, եւ արհաւիրք համբք շիրմին բացելոյ,
Խօսք քո եւ դէմք մեռելատիպ, եւ մանաւանդ աղմուկն այն՝
Որ զոգի իմ՝ վըրդովէր, շներեն ոչ եւս երկրայել
Ձի ուրու ահարկու ստուգիւ 'ի ներքս անդ բնակէ.
Սակայն աչաց քոց երեւեալ, ընդէր ծածկի նա յիմոց:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Ձի դու անմեղըդ գոլով, բիւք քո անտես եւս զաղանեաց՝
Զորքս ցասունն աստուածաստու մեղապարտից լոկ աչաց
Աճէ 'ի տեսիլ, յահ 'ի սոսկումն նոցին.
Ըզմայրենի ծոցոյ դու ոչ հեղեր զարիւն, կեսիրա,
Եւ ոչ բողբ բնութեան արար երբէք ըզքեզ դատապարտ:

ԿԵՍԻՐԱ

Ճըշմարտիւ ուրեմն իցես դու մեղապարտ, տէր արքայ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Ասացի զայդ, բաւ է, մի՛ դու հետազօտեր այլ եւս ինչ.
Թող զիս, 'ի բաց կաց յինչն, խընդրեմ 'ի բաց կաց աստի:

ԿԵՍԻՐԱ

Ի՞նչ ըզքեզ թողուլ ո՞հ մի. զինչ եւ եղեռն իցէ քո,
Գըրեալ 'ի սիրտ իմ՝ կայ որ ինչ առնէ ըզքեզ անբասիր:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Սակայն զըրեալ եւ դատակնիք իմ՝ կայ յերկինս, եւ զըրեալ
Անպարտ արեամբ:

ԿԵՍԻՐԱ

Այլ ո՞չ գիտեն ներել մեռեալք, տէր արքայ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Դիք 'ի շիրմէ եւ անդր ինքեանց եւեթ պահեն ըզներել.
Յանկարծ թէ դու դուստր իմ էիր, եւ շարակամ՝ խորհրդով
Եթէ սպանեալ էր իմ ըզքեզ, դու սպանողին քում յայնժամ
Ներէի՞ր, ողորմէ՞ր նըմա ըստուեր քո, ասա ինձ:

ԿԵՍԻՐԱ

Ո՞հ Լուս լեր:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Երկինք իսկ քեզ տայի՞ն հրաման ներելոյ:

ԿԵՍԻՐԱ

Եւ ներեն իսկ երկինք զանհայտել քէն ընդ հօր,
Ներեն որդւոյ այդպիսի վրէժխընդրութիւն անողորմ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Անբընեների են եւ խորին, խիստ են երկնից դատաստանը .
 Ոչ զօրեն ըրբ մահկանացուք թափ ընդ խաւարն անցանել .
 Ի խրատ այլոց թերեւս երկնից ե զգատուհաս իմ վըճռեալ,
 Զի անն ածել ընտ թեան՝ ահիւ եւ դողութեամբ ուսցին հարբ .
 Դուր ինձ, ահեղ են յոյժ երկնիք ի կրել խրեանց թըշնամանս .
 Ոչ որ վերջացեալ ՚ի հայրենի իւր պարտեաց
 Բերցե զանուն հօր անպատիժ, հասցե նրմա օն եւ օն,
 Վաղ կամ անագան ըզգառանցանս իւր ողբալ:

ԿԵՍԻՐԱ

Այլ դու ողբացեր ցարդ, արդ ժամ է զբաւ առնելոյ,
 Սըրբելոյ զարտասուս, եւ զարգաթիս ողբոց քոց
 Ի դից ցատուցելոց ընդունելոյ, ժամ է արդ .
 Զեր եղևուն անբաւելի, բաջալերեաց տեր արբոյ,
 Փութա ու խախբ եւ խընկովք զըստուերն զայն հաշտ առնել,
 Զոհ ընտիր մատո նրմա:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Կարի իակ քաջ... մատուցից...

Կազմ եւ պատրաստ կայ զօհն արդեն:

ԿԵՍԻՐԱ

Կամիմ եւ ես անդանօր

Սըրբոյ պաշտամանն կալ ընդ քեզ առնիժեր:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Խըրատ տամ քեզ, կեսիրա, մի կալ առ իս ՚ի զենին:

ԿԵՍԻՐԱ

Կա աւանիկ կամիմ ծաղկամբ ըզգոհն ինձէն պըտակել,
 Եւ ուխտքս դից մատուցանել զի բազդ քոյին շըրջեսցի:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Շըրջեսցի, այո՛ յուսամ զի շըրջեսցի.

ԿԵՍԻՐԱ

Վըստահ ըր.

Է աղետից եւ ըս սահման, յամե երկնից զըթ ու թիւն

Յամե յամե ոչ դուն ուրեք, այլ ոչ երբեք պակասե .
 Մանաւանդ քեզ, քեզ որոյ զիղջ... (աւաղ ոչ եւ ըս լըսե,
 Ահընկառոյց կայ ընդ երկիր, արձանացեալ իւր անդրի,
 Զի՛նչ ածիցե ըզմըտաւ):

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Մի եւ ըս մի, այս եւ եթ

Մընայ ողի. Ժորբը միւս եւս, եւ հասցե քոն, խորհեցայ,
 Եղի եղի ՚ի մըտի:

ԿԵՍԻՐԱ

Եւ զի՛նչ եղեք:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Բզհանգիտա:

ԿԵՍԻՐԱ

Այլ այդ ու խոսվեալ ողբով ասես դու զայդ:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Զեմ խոսվեալ

Ոչ տեսանես, ամենեւին իսկ աւաթիկ կամ խաղաղ.

ԿԵՍԻՐԱ

Ոհ այդ քոյին խաղաղութիւն քան ըզգայրոյժ առաւել
 Արհաւիրս արկանե յիս. խընդրեմ ՚ի քեն, տեր արբայ...
 Ոչ իսկ հայի յիս, զի՛նչ արդեօք ընդ հանդերձիւն խընդրե,
 Ոսկերքս առ հասարակ ըզդողանի հարկանին:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Դըտից միւս այլ, լըցե ըզգէտա իմ որպիսի եւ իցե:

ԿԵՍԻՐԱ

Կաց, մի ՚ի բաց մեկնիր աստի, առ ոտս անկեալ պաղատիմ.
 Լուր ինձ, թող անդր ՚ի բաց զերկնեալք քո խորհուրդ սոսկալի:

ԱՐԻՍՏՈՂԵՍ

Եւ զի՛նչ մըտաբերել ինձ համարիս, կեսիրա:

ԿԵՍԻՐԱ

Խնայեա զըրթուին իմ յարհաւրաց ասելոյ զայն, հհ խնայեա.
 Կասկածեմ եւ դողամ եւ սոսանին ոսկերք իմ.

ԱՐԻՍՏՈՂԵՄ

Մի՛ կասկածեր ինչ տրեսուր, լիցի ժըպիտ իմ՝ ի գրաւ :

ԿԵՍԻՐԱ

Ժըպիտ յոխորտ, որ յաճախէ քան ըզհաւատտ ինձ կասկած .
Չեն իսկ միտք քո անմեղ, կասիր ՚ի չար խորհրդոցդ .
Մի՛ խոյս յինէն տար տէր արքայ, լուր ինձ, ես եմ որ մաղթեմ .
(Ո՛վ դիք, ոչ եւրս լըտէ, ոչ ես ըզգայ, եղուկ ինձ .)
Յիս տէր արքայ, կամիմ ըզհետ քո դալ եւ ես .

Աբգէլու՝ զեա Աբգէսարդիմ ՚ի Յեա ապարանխան եւ մեկնէ, ո՛հ աւաղ :

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԿԵՍԻՐԱ, Է՝ ԿՈՆԵՊԳՈՍ

ԿԵՍԻՐԱ

Ընդէր այտպէս արդելու զիս . ակնարկութիւն իւր եւ սաստ
Արկանեն յիս արհաւիրս, Ժորանի Կոնեպոս շընորհք երկնից Կո-
նի զից ուստեք այսր առաքիս . Արխտողեմ շընորի, (նիպպէ,
Հաս ՚ի փրկեմ, մոխեղնութիւն վարէ ըզնա ՚ի կորուստ :

Կոնեպոս Կոնեպայ զհետ Աբգէսարդիմ :

ՏԵՍԻԼ Դ.

ԿԵՍԻՐԱ

Օգնեցէք նրմա ո՛վ դիք, աղմուկ կրրից ընկճէ զիս .
Ոչ եւս ուր կամնս գիտեմ որ զօրութիւն
Շարժէ զիս յարտատուս, ոչ իսկ կարեմ արտատուէլ .
Չայն ՚ի խորոց սըրտի լըտեմ, այլ զի՛նչ ինձ այն ազդիցէ,
Աւետիս յուսոյ թէ գոյթ ինձ երկիւղի, ոչ դիտեմ :
Վատտակարեկ եմ, բազմեցայց, ոչ եւս յոտին կալ զօրեմ :

ՏԵՍԻԼ Ե.

ԵԻՄԷՆՈ, Է՝ ԿԵՍԻՐԱ, ՖԷԼԻՍ

ԵԻՄԷՆՈ

Ահա Էլմէ, եմք ՚ի Մեսնա . ո՛հ քանի խոնջ եւ անգօր
Հասանեմ այսր ՚ի Սպարտայ, այլ ուր ուրեմն հասանեմ .
Գոհութիւն ձեզ լարերար դիք, որ կացուցէք զիս ազատ
ի սպարտական գերութենէ, խորտակեցիք ըզշրղթայս .
Որ ըովանդակ գոգցես ըզկեանս իմ՝ մինչեւ ցարդ մաշէին .
Ի՛բր եւ զի՛ քաղցր է ինձ արդ ազատութիւն, տեսանել
Ըզհայրենիս իմ անդրէն եւ ըզպարիսպս անձկալիս .
Բարախէ սիրտ իմ առ խընդին . ընդ քեզ եւեթ ցաւէ ինձ
Արխտողեմ, զի գամ ածել քեզ նոր առիթ արտատուաց .
Տեսցես զԷլմէս, այլ ոչ եւ զդուստր քոյին .
Ոչ հաճեցան երկինք զի զնա կեցուցանել կարէի,
Ըզսիրենին քո զԱրգիս . այլ ազգ երկնից եղեն կամք :
Ո՞ զիս ածցէ արդ առ արքայ, ՚ի ծանօթից չիք ոչ քո .
Թըւին տրեսուր եւ ամայ ինձ արքունիքս ամենայն .
Ընդ այս կոյս յառաջ մատուայց .

ԿԵՍԻՐԱ

Ո՞ է որ այսըր մատուէ,
Ներեա ձերունիդ քաջ, է՛ր իրիք գաս ՚ի խընդիր :

ԵԻՄԷՆՈ

Խօսել ընդ արքայի կամիմ, ազնիւ օրիորդ .
Ունիմ ասել ինչ՝ զոր չեցէ նրմա լըտէ անհաճոյ :

ԿԵՍԻՐԱ

ի չար ժամու հասեր այսր, արքայ ծածկեալ առ վըշտին,
Ոչ ումէք երեւի, չէ մարթ խօսել ընդ նրմա .
Այլ աղաչեմ, եթէ չեցէ հարցուածս անդէպ, ո՛ եւ դու :

ԵԻՄԷՆՈ

Թէ քո լըտեալ իցէ երբէք զանուկ Էլմէայ, ես ինքն եմ .

ԿԵՍԻՐԱ

Եւ մէս ! ամենակալ դէր , ում չիցէ նա ծանօթ .
 Ո՞տչ գիտէ զի դրեզ յըղեաց Արիստոգէմ 'ի յԱբգոս ,
 Ածեւ կեցուցանել անդ զեւր զըստրիկն զԱբգիւ .
 Այլ զոյժ հասեալ էր այսր՝ ըղբեզ զոյգ ընդ մանկանն ըսպանեալ .
 Գընդի միոյ սպարտացւոյ ուր 'ի Լադոն խառնի յԱւփեւս .
 Հաւատաց Արիստոգէմ , եւ ողբս առեալ անդըստին՝
 Ողբայ տակաւին ըզմահ զըստեր իւրոյ ցարդ :

ԵՒՄԷՈՍ

Թէ կենդանի իցէ զըստրիկն թըռուա ուր եւ սրպէս ,
 Չունիմ ասել . այլ թըռնամոյն որ ինձ շնորհեաց ըզկենան իմ ,
 Քաջայոյս եմ՝ զի եւ 'ի կենան արդեօք նորին է ինայեալ ,
 Ի գիտելն մանաւանդ զի մեծագին են կենաք իւր :

ԿԵՍԻՐԱ

Իսկ դու զիմորդ 'ի մահուանէ գերծեալ , եւ իբր առնես դարձ :

ԵՒՄԷՈՍ

Յաշտարակի ուրեր կայի խաւարարգեւ 'ի բանտի .
 Ինքեանց եւեթ բարբարոսացն գիտելի իցէ այն՝
 Առ ինչ զանկեաց եւ զծանրաբեւոն ինձ անդ ըզկենան իմ թողին .
 Իմ վաղ ըզյոյս ազատութեան եւ զիցձ նորին կորուսեալ ,
 Ըզգայի եւեթ աղգումն իմն զանխուլ 'ի սըրտի ,
 Որ ըզբաղըր հայրենիս տայր ինձ յիշեւ հանապաղ ,
 Յիշեւ զափուռն երանաւտըս Պամեսայ ցանկալիս ,
 Իւ հառաչեւ ըստէս ընդ քաղցըր արխարխառն յիշատակ :
 Մինչ յուսայի այնուհետեւ զի ժամանէր ինձ օրհաս՝
 Յերկարտեւ վըշտակութեանց իմոց հարեալ 'ի փըղձուկ ,
 Տեսի յանկարծակի բացեալ ըզգրուրս բանտին ,
 Լըւայ զի զբաւ առնէր քինու վաղեմոյ ուստ հաշտութեան ,
 Չբաւ զինական թըշնամանաց ընդ Բապարտա եւ ընդ մեզ .
 Իւ զի ուրուր 'ի լակոնիկ աւադանոյն գիտացեալ
 Որ ինչ ընդ իս անցը անցին , եւ յարկածս իմ զըմացեալ ,
 Խընդրեալ եւ ընկալեալ էր ինձ կանխաւ գերեզարձ ,
 Առ նա իսկոյն երթեալ շնորհըս մատուցի , առաջին
 Համարեալ պարտ ըզգոհօւթիւն . եւ զբոսի զնա ձերութնի
 Պատկառելի գիտօք՝ որ կայր հիւանդագին մերձ 'ի մահ .
 Ի տեսանելն զնա յարեաւ , եւ ըզտըկար անձն 'ի նիստ

Վերառեալ յանկողնի , գերկս ինձ արկեալ արտասուօք ,
 Մի Եւս , ասէ , զվանեւն հետագօտեր թէ առ ինչ
 Եկի զըղթայս քո լուծանել . 'ի հասանելն 'ի Մեսէնս
 Ծանիցես դու զայն ընդ հուպ . իւրդէր արա անդանօր
 Վաղ ընդ փոյթ յանուանէ օրիորդին Կեսիրայ .

ԿԵՍԻՐԱ

Կեսիրայ ! ով դէք ,

ԵՒՄԷՈՍ

Այո՛ ամենեւին , Կեսիրայ .
 Եւ մատուցես նրմա զայս գիր . ասաց եւ զոյգ ընդ բանին
 Հանեալ ըզգիրն զօղջոջուն ձեռամբ , մատոյց ինձ . ահա . . .

ԿԵՍԻՐԱ

Յաւել , աղաչեմ , ասեւ զանունն նորա ինձ :

ԵՒՄԷՈՍ

Տալթիբիոս :

ԿԵՍԻՐԱ

Տալթիբիոս ! եւ զինչ լըսեմ ես ով գէք :

ԵՒՄԷՈՍ

Ծանօթ թերեւս իցէ նա քեզ :

ԿԵՍԻՐԱ

Հայր իմ է նա . ես ինքն եմ՝
 Կեսիրա՝ զօր պատուիրեալն է քեզ խընդրեւ . ես ինքն եմ :

ԵՒՄԷՈՍ

Քաջ 'ի դէպ , թէ դու իցես , ընկալ զօր ետն ինձ ըզգիր :

ԿԵՍԻՐԱ

Տուր ինձ զայն . ԸՖԷԷԷՆՆ « Կեսիրա , 'ի վերծանել քո զայս գիր՝
 Վաղ իսկ մահուն բարձեալ իցէ զիս 'ի կենաց . չեւ մեռեալ՝
 Գաղտնիս ծանունըս քեզ յայտնեմ . սիրով եւ ոչ այլ իւր
 Եղէ քեզ հայր . Լիւսանդր եւեթ ըզհայր քո բնիկ ցուցցէ քեզ ,
 Ճանաչէ նա ըզհայր քոյին , այլ 'ի ծածուկ ունի զայն ,
 Ձի թըշնամի է 'ի սըրտէ , զի է մասնիչ քո , ողջ լիւր .
 Լըտեւ երգումն ինձ հարկ առնէ . սակայն Տալթիբի ոչ սըտէ :
 Ո՞ր իցեմ ես , զինչ ընթեանում :

ԵՒՄԷՆՈՍ

Այժմ՝ լինիմ խելամուտ,
Դուստր իմ, վասն էք Տալթիլիոս 'ի մեռանելոյն խրում՝
« Չէր իմ յանկարճ պատրեալ զանմեղն զայն » գոչէր արտասուօք :

ԿԵՍԻՐԱ

Լիւսանդր ըզհայր քո ճանաչէ !.. այլ 'ի ծածուկ ունի զայն !..
Զի թընամի է 'ի սըրտէ !.. մասնիչ քո է !.. մասնէ զիս !..
Ո՛ր ապիրատ . եղտւք ըզհետ անօրինին 'ի խընդիր :

ՏԵՍԻԼ Զ.

ԼԻԻՍԱՆԴՐ, ՊԱԼԱՄԵՂԻ Է՝ ԿՅԻՒՅ

ԿԵՍԻՐԱ

Ի դէպ ժամու գաս, ընթերցիր :

ԵՒՄԷՆՈՍ

(Տեսեալ իցէ իմ աներկբայ
Ըզկերպարանը զայդ այլուր . միտք իմ ամէք ինձ 'ի յուշ,
Օգնեցէք ինձ) :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Սըտէ գիրդ այդ, ցնորի Տալթիլ :

ԿԵՍԻՐԱ

Այժմ գրութան,
Գնորի Տալթիլ ! չէ իսկ եւ չէ գիրդ այդ ոգւոյ ցնորելոյ :

ԵՒՄԷՆՈՍ

(Ոչ սըխալեմ, նա ինքն է, դէք արդարադատք, ոչ խաբիմ) .
Թոյլ արա ինձ խօսել ընդ քեզ, հայեաց 'ի դէմն իմ ուշիւ,
Ճանաչէ՞ս զիս :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Ոչ անձանօթ թըլին ինձ դէմք ճերունոյդ .

Այլ ոչ յիշեմ :

ԵՒՄԷՆՈՍ

Ոչ յիշես դու՛ն անդ 'ի խառնուրդ Լադոնի
Ըզդրտորիկն յափըլտակեալ .

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

(Ծանեայ արդ, ի՞նչ եւ ո՞ր կամ) :

ԵՒՄԷՆՈՍ

Տես, ես ինքն եմ, յորմէ դու բարձեր 'ի բաց ըզնա . . .

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Զ.՝

ԵՒՄԷՆՈՍ

ԶԱՐԳԻԱ . Ե՝ ՊԱԼԱՄԵՂ . դա ինքնն դա երարձ յինէն զԱՐԳԻԱ :

ՊԱԼԱՄԵՂ

Խօսեաց դու արդ բարեկամ, թէ ոչ ցոցեց զամենայն :

ԵՒՄԷՆՈՍ

Այս տուր պատասխանի, եւ զի՛նչ ընդ հէքն անցին անցք :

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Ոչ եւս օգնէ արդ թանգուզէ՛կ կորուսեալն այն Արգիա
Զոր խընդրէք, եւ զոր բարձի ես, դու ինքն ես Կեսիրա :

ԵՒՄԷՆՈՍ

Գուշակէի իսկ զայն, բարէ :

ԿԵՍԻՐԱ

Զի՛նչ լըտեմ, ի՞նչ, ո՞վ եմ ես :

ԵՒՄԷՆՈՍ

Դու ողբացեալն ես Արգիա դուստր արքայի, սիրտ իմ՝ զնայր :

ԿԵՍԻՐԱ

Ե՛ս արքայադուստր ! իսկ դու անդուծ անողորմ,
Գիտէիր զայն եւ լուէիր ! ո՞վ վատ արանց, եւ ըս վատ
Փան ըզժանտ կարակում՝ որ ընդ ոտաժըն կոխի :
Խելամուտ եմ խորհրդոցդ, այլ եղծին զայն արդար դէք .
Կորիր 'ի բաց, սոսկումն է ինձ 'ի դէմքս քո ակնարկել . . .
Այլ զի՛ կամ, հասից առ հայր իմ վաղ 'ի գիրկըս նորա,
Ի ցընձուծ իսն զաղէտըս իւր յեղաշրջել, հասից օն :

ՏԵՍԻԼ Է.

ԼԻԻՍԱՆԴՐ, ՊԱԼԱՄԵԴ

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

ԼԸԼԱՅ:

ՊԱԼԱՄԵԴ

ԼԸԼԱՅ:

ԼԻԻՍԱՆԴՐ

Տեղի տացուք աստի, այլուր երթեցուք
 Աճեւ 'ի բաց ըզնախատինս իմ՝ եւ զամբծ:

ՊԱԼԱՄԵԴ

Երթեցուք:

Արդ մըտադիւր գընամ՝ չեղեալ հաւատադրուծ մտերմիս,
 Եւ ոչ աճեմ՝ ընդ իս ըզթիղճ՝ տարապարտուց ըռուծեան:

ՀԱՆԴԷՍ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՏԵՍԻԼ Ա.

ԿՈՆԻՊՊՈՍ Է՝ ՎԵՐԱՆԱԳԻՍ

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ո՛ւր արդեօք թագուցեալ էայ, խընդրեմ՝ ըզնա սըրտաթունդ,
 Սակաւ իսկ վայրկեանը են... ընդէր իցէ խարեւ զիս,
 Հանգիստ պատճառել, սրանալ 'ի բաց, գողանաւս.
 Արգիւս:

ԱՐԳԻՍ

Կոնիպպէ:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Գըտէր դու զնա:

ԱՐԳԻՍ

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Տեսէր դու:

Ի զուր խընդրեմ:

ԱՐԳԻՍ

Իշուէլ զինել:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Այլ չկը առ հօր քում սուսեր,
 Մի՛ խռովիր. յազդերէ իւրմէ 'ի բաց բարձի զայն:

ԱՐԳԻՍ

Ի՛նչն առ քեզ:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ահաւասիկ:

ԱՐԳԻՍՍ

Այլ եթէ միւս այլ դասոցէ,
Ո՛վ դէք, դարձցուք ընդ ամենայն ուրեք շրջէն 'ի խնդիր:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Այլ թէ յանկարծ յայսքմ' վայրի արասցէ նա դարձ այսրէն:

ԱՐԳԻՍՍ

Կացից ես աստ. ընթա գու երթ, մի կորուսցուք վայրիկ մի:

ՏԵՍԻԼ Բ.

ԱՐԳԻՍՍ

Ո՛հ քանի չարագոյծ ազգու՞նք ըզտրաւ իմ գրաւէ.
Արխաողեմ հայր իմ լլուես. համբ է, աւաղ, ամենայն.
Արձազանդ եւեթ թըւի հընչէլ առ իս 'ի շիրմէս.
Գուցէ դարձեալ, ո՞վ դէք, 'ի ներքս անդ թաքուցեալ կայցէ նա.
Ո՛հ այո՛ որպէս եւ սուղ ինչ յառաջ, 'ի ցնորից
Միւսանդամ զառածեալ. մըտից 'ի ներքս, այլ բստուեր...
Իւ զի՞ խիթամ 'ի ստուերէ, ուր 'ի վտանգի կան կեանք հօր.
Հապա մըտից, ոչ զանգիտեմ, գըծոյթ թէ ինձ գան ընդդէմ:

Ի շէրէմ անբոյ ժողով:

ՏԵՍԻԼ Գ.

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Ահա շիրին, ահա բազինն այն՝ որ յիմմէ արեւնէ
Է թանալոց, գըտի հազիւ գերկաթըս զայս սայրասուր,
Իջցէ 'ի կող իմ. այլ ընդէր ըզդոյանի հարկանիս.
Յայնժամ դողալ պարտ էր քեզ հայր եղեռնաւոր, ուր ըզկող
Գըտերըն քո փեռեկեցեր. ոչ այժմ է ժամ դողալոյ.
Օ՞ն մեռայց, յերեսաց խնց 'ի բաց կորերուք
Նախատանաց եւ եղեռան նըշանագրոյմք դարչեւիք.
Իւ դու արի, ժամ է արդ եւ արտաքս բստուեր սոսկալի,
Ե՛կ 'ի վրիժուց քոց 'ի զնին, դու ըզհարուած իմ ուղղւա...

Լըռէ նա ինձ, փութայ առ իս. հընչէ դըղորդ 'ի ներքուստ,
Սարսէ շիրին, եկ ըն արեւն խընդրես, արեւն աւասիկ. անչէն տուէ:

ՏԵՍԻԼ ՎԵՐՋԻՆ.

ԱՐԳԻՍՍ, ԿՈՆԻՊՊՈՍ, ԵԻՄԷՆՍ Է՝ ԽԵՅԻ

ԱՐԳԻՍՍ

Ո՛հ կաց մընա, զե՛ գործեցեր, ո՛ 'ի ժանտից դըծոխոց
Ո՞գրեզ զառածեցոյց:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Ըզդա, հանգո աստ առ իս:
Հաս կալ Եւմէ, կալ այսի

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Թողէք զիս ժխք եւ ներդէք,
Տարածամ, ընդունայն է գըթու ձեր, թողէք զիս.

ԱՐԳԻՍՍ

Նըւաճեա զզայրոյթ քոյին. գիտես զի ես... ես ինքն եմ...
Հեղձամըզնուկ առնեն, աւաղ, ըզբարբառ իմ արտասուք:

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Ձի՛ եկիր այսրը, կեսիրա. առանց տեսոյ քո, աւաղ
Յօժարագոյն մեռանէի, զի՛ եկիր այսր անխորհուրդ.
Ո՞գրեզ էած անողորմ. իսկ դու գըթած ձերունիդ
Ո՞ր իցես դու, որ առընթեր կացեալ ինձ աստ՝ արտասուես,
Պէտք ըզդիմք քովք ածեալ, կամիմ ըզքեզ տեսանէլ.
Ո՞ր իցէ դա:

ԵԻՄԷՆՍ

Ո՛չ ճանաչես զիս, աեր արբայ, ո՛հ չեցեմ

Հաւատարիմըն քո...

ԱՐԻՍՏՈՒԵՄ

Եւմէ:

ԵԻՄԷՆՍ

Այո՛ ես ինքն եմ Եւմէ,
Եւ դուստըր քո...

Եւ կարծէիր ըզնա մեռեալ:

Հսկեաց եւ տես, նա ինքն ահա:

Ձինչ! դուստր իմ դա! Կեսիրա!

Ահա սիրելիդ իմ հայր, այլ զհինչ օգուտ թէ զքեզ կորուսից:

Այսպէս ուրեմն ինձ անազան լինի ըզքեզ ըստանալ.
 Լըցեալ ըզդիցըն տեսանեմարդ յիս ըզվեթ, եւ զմահուն
 Այժմիկ ըզգամ ըզդառնութիւն. ո՞հ ճանաչումն, ո՞հ դուստր իմ.
 Ձայրոյթ ի սիրա իմ բորբոքեալ զբժոխըմեր, հարկ առնե
 Անիծանել այժմիկ ըզգամն. յորում ըզքեզ ծանեայ:

Դիք բարեգութք, կամ ինձ ըզհայր իմ շնորհեցէք, կամ թողէք
 Մեռանել ինձ ընդ նմա:

Ձոր զըթուծիւն, ո՞ անմիտ.

Մաղթես ի դից. դոն իսկ դէք, հաւատամ զայն, եւ շատ է.
 Անզըթուծիւն նոցա զիս, դուստր իմ, ցայսվայր զառանցոյց:

Իւր ինձ երկին, տես զարատուս իմ եւ ներեա, թող սըմա
 Ձանազակըն բողբ, մի յաւելուր, հայր իմ մի

Յաղէտքս քո ըզճանրագոյն քան զամենայն իսկ ո՞նիր
 Ձոճիրբէ զայդ ընդդէմ երկնից, հայհոյութիւն յուսահատ:

Այլայդ եւեթ մընայ ինձ արդ. զոր յայսմհետէ զըթուծիւն
 Իցէ ինձ ակն ունել ի դից, եւ կարեցեմ հսկել զայն.
 Եւ ըզգալ իսկ կարեցեմ թէ փափաքեմ զըթուծեան:

Ո՞վ դէք. թող անդր ըզսոսկալի երկնիդ ի քէն, թող ի բաց.
 Յաճո ըզսիրտ քո, եւ յերկինս ամբարձ ի վեր զաչքս քո:

Այլադունի ակընկորէ մըրմըռայ նա ընդ շըթուսն.

Յո՞ ի քարշ ածէք զիս. ո՞ր եմ աւանդ, յոր մըթիւն
 Անապատի, կացէք բստուերք մեռելատիպք ի բացէ,
 Վասն ո՞ր բարձեալ ըզխարազանքդ բոցեղէնքս բերէք:

Սիրա իմ գեւու:

Ո՞վ հէք արբայ:

Տէր իմ Արիստոգեմ, ճանաչէս զիս, ես ինքն եմ
 Կանխապես, դուստր է քո սա:

Իցէ. այլ զհինչ խընդրէ դա.

Եթէ սպանի ըզդուստր իմ, ո՞չ եւ լացի զմահ նորա.
 Ձիցէն աղէտքս շատ ի վեթ. թող եկեսցէ ինքն առ իս,
 Ինձէն ընդ իւր բարբառեցայց. տեսէք զի վարքս իւր ահա

Քրտամեակ 'ի վեր, ակնակապիճք աչացն ունայն, ո՞ր գորին
 Չաչըս խրընաց եւ ընդ ուրնգունսն ջաղջախեալս առ իմէ
 Հոսէ արինն. արկէք, աւաղ, զայլովք մատամբքն ծածկոյլծ.
 Ծածկեցէք ըզգա քղանցիւ արքունական ճիրանուդս,
 Փըշեցէք ըզթագըզ զայդ իւրով արեամբքն ներկեալ
 Ողնըխարսն արկէք 'ի ակիւռ, եւ զգահոյիւք արքունեօք
 Ծաւալեալ ըզիռնի դորին, գոգէք արբայից,
 Ձի չարաչար ըստացանին գահոյք 'ի զին եղեռան,
 Էւ զի մեռայ:

ԿՈՆԻՊՊՈՍ

Մեռաւ նա, եւ մեռաւ մահ զինչպիսի:

<< Ազգային գրադարան

NL0312364

8115